

Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalında Eğitim Gören Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Düzeyinde Yaşadığı Sorunlar

Problems Experienced by Graduate Students in the Department of International Trade and Logistics

Selin Bolat¹ , Sezen Bozyiğit²

¹Tarsus Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, Mersin

²Tarsus Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Mersin

Özet

Bilimsel bilginin üretilmesi, bilim insanlarının yetiştirilmesi ve üst düzey sektör yöneticilerinin iş yaşamına kazandırılmasını sağlayan lisansüstü eğitim, ülkelerin kalkınmasında belirleyici bir role sahiptir. Lisansüstü eğitimin yapıtaşlarından biri olan öğrenciler, öğrenim gördükleri süreçte birçok sorun ile karşılaşabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrencilerin lisansüstü eğitim süreçlerinde karşılaştıkları sorunları tespit etmek ve bu sorunları bertaraf etmeye yönelik çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırmanın çalışma grubunu maksimum çeşitlilik örnekleme doğrultusunda belirlenen, farklı üniversitelerde lisansüstü öğrenim gören 25 UTL ana bilim dalı öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada öğrencilerin algılarını keşfetmeye yönelik derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriler MAXQDA 2022 programında çözümlenerek, betimsel ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların lisansüstü eğitim sürecinde bireysel, alana ve akademik personele yönelik, üniversite ve mevzuat kaynaklı olmak üzere çeşitli sorunlar ile karşılaştıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu zaman yönetimi, verilere erişim, online eğitime geçiş açısından sıkıntılarla karşılaşmıştır. Buna göre, ağırlıklı olarak katılımcılar UTL alanında uygulamaya yönelik derslerin eklenmesini, üniversite ve sektör arasında iş birliği oluşturulmasını, lojistik ve araştırma yöntemlerine ilişkin ders içeriklerinin zenginleştirilmesini istemektedir. Bu araştırmanın UTL lisansüstü eğitiminde geliştirilmesi gereken yönleri açıklaması bakımından hem alanyazına hem UTL ana bilim dalında verilen eğitime katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: İçerik Analizi, Lisansüstü Eğitim, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, UTL Lisansüstü Eğitimdeki Sorunlar.

Abstract

Graduate education, which enables the production of scientific knowledge, the training of scientists and the introduction of senior sector managers into business life, has a decisive role in the development of countries. Students, who are one of the building blocks of graduate education, may encounter many problems during their education. The aim of this study is to identify the problems faced by the students who receive master's and doctorate education in the department of International Trade and Logistics during their graduate education processes and to develop solutions to eliminate these problems. The study group of the research consists of 25 ITL postgraduate students studying at various universities, determined through maximum variation sampling. The in-depth interview method was used to explore students' perceptions. The collected data were analyzed in the MAXQDA 2022 program, and descriptive and content analysis were performed. According to the results, the participants in the postgraduate education process experienced individual, field-related, university-based, academic staff and legislation-related difficulties. The majority of the students faced difficulties in terms of time management, access to data and transition to online education. Accordingly, the participants mostly want their departments to add practical courses in the field of ITL, to establish cooperation between the university and the industry, and to enrich the course content related to logistics and research methods. This study is expected to contribute to both the literature and the education given in the ITL departments by revealing the problems that need to be addressed in ITL graduate education.

Keywords: Department of International Trade and Logistics, Postgraduate Education, Problems in UTL Postgraduate Education, Content Analysis.

Tedarik Zinciri Yönetiminin (TZY) bir parçası olan lojistik sektöründe gerçekleştirilen faaliyetler, işletmelere mal ve bilgi akışı sağlayarak değer yaratan bir süreçtir ve bu sürecin diğer organizasyonlar tarafından taklit edilmesi oldukça güçtür (Erturgut, 2016). Dünyada

uluslararası ticaretin gelişmesine katkıda bulunan ve stratejik bir güç olan lojistik sistemlerin varlığı ve verimliliği ile ticarete konu olan mal veya hizmetin talep edilen yere hızlı ve güvenilir bir şekilde taşınması, depolanması, elleçlenmesi gibi faaliyetler yerine getirilmektedir.

İletişim / Correspondence:

Doktora Öğrencisi, Selin Bolat
Tarsus Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Uluslararası Ticaret ve
Lojistik Ana Bilim Dalı, Mersin.
e posta: selin_bolat@tarsus.edu.tr

Yükseköğretim Dergisi / TÜBA Higher Education Research/Review (TÜBA-HER), 13(2), 157–177. © 2023 TÜBA
Geliş tarihi / Received: Kasım / November 18, 2022; Kabul tarihi / Accepted: Temmuz / July 4, 2023

Bu makalenin atfı künyesi / How to cite this article: Bolat, S. & Bozyiğit, S. (2023). Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalında Eğitim Gören Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Düzeyinde Yaşadığı Sorunlar. *Yükseköğretim Dergisi*, 13(2), 157-178. doi: 10.53478/yuksekogretim.1205912

ORCID: S. Bolat: 0000-0002-0290-3540; S. Bozyiğit: 0000-0002-0951-3588

Özellikle bilgi iletişim teknolojilerinin ilerleyişi ve küreselleşme sürecinin etkisiyle birlikte ülkelerin birbiri ile giderek daha yakın hale gelmesi, mal ve hizmetlerin dünyanın bir yerinden başka bir yerine etkin bir biçimde ulaştırılması da, lojistik sektörünü daha önemli ve kilit bir hale getirmektedir (Irmak & Pelit, 2020).

Ekonomik göstergelerin iyileşmesine etki eden lojistik sektörü birçok alanda ülkelere katma değer yaratmaktadır. Nitekim Türkiye’de de sektörün hem büyüme potansiyeli, hem de nitelikli personel ihtiyacı giderek artmaktadır (Erkan, 2014). Bu doğrultuda ağırlıklı olarak iş gücüne dayanan söz konusu alanda bu ihtiyacı karşılamaya yönelik lojistik eğitimi ön plana çıkmaktadır. Lojistik eğitimi akademik bir öğretim için önemli zorluklar ve eksiklikler ile karşı karşıyadır. Bu zorlukları temelde pratiklik ve günceli yakalama, mesleki beceri geliştirme konularındaki eksiklikler ve tez projeleri ile ilgili zayıf araştırma yetenekleri şeklinde ifade etmek mümkündür (Van Hoek, 2001).

Lojistik eğitiminde yüksek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinin önemli basamaklarından birini de lisansüstü eğitim oluşturmaktadır. Yüksek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinin aşamalarından biri olan lisansüstü eğitim, dört yıllık lisans öğreniminin ardından yüksek lisans ve doktora dereceleri ile belirli bir alanda uzmanlaşmaya ve daha derinlemesine bilgiler edinmeye yarayan bir eğitim sürecidir (Sağlam, 2007, akt. İpek Akbulut vd., 2013). Ülkelerin kalkınmasında önemli bir gösterge olan lisansüstü eğitimin modern üniversitelerin gelişiminde de belirleyici bir rolü bulunmaktadır (Arısoy, 2021).

Türkiye’deki lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliğine göre; lisansüstü eğitim yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlilik programlarını içermektedir (MBS, 2023). Türkiye’deki devlet üniversitesi ve vakıf üniversitesi/vakıf MYO sayılarının YÖK verileri doğrultusunda yıllara göre artış seyri incelendiğinde 1933 yılında bir olan üniversite sayısının 2023 yılında 208’e ulaştığı, Nisan 2023 itibarıyla aktif olan yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik programlarının ise 27609 tane olduğu görülmüştür (YÖK, 2023). Bu artışla paralel olarak çeşitli ana bilim dallarında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin sayısı ve beklentileri de artmış, böylelikle bu süreçte birtakım sorunlar ile karşılaşmak daha olası hale gelmiştir. Bu konu ile ilgili olarak Karaman ve Bakırcı (2010) Türkiye’de lisansüstü eğitim ile ilgili sorunlar yaşadığını belirtip bu sorunların öğretim üyelerinin nicel ve nitel olarak yetersiz olması, öğrencilere yeterli zaman ayrılmaması, enstitüler arasında yapısal ve işleyiş ile ilgili farklılıkların bulunması, lisansüstü eğitimde yapılan tezlerin birbirini tekrar etmesi ve bilime yenilik getirmemesi, lisansüstü eğitimle ilgili yasal düzenlemelerin yetersizliğinden kaynaklandığını vurgulamışlardır. Bu çalışmadan 13 yıl sonra benzer bir konuda çalışma yapan Can (2023) da lisansüstü eğitimde yaşanan sorunların en başında lisansüstünün amacının değişmesinin geldiğini, “bilim için bilim” anlayışından “iş için bilim” anlayışına

geçildiğini, öğrencilerin danışmanlardan istedikleri desteği alamadıklarını, öğrencilerin zaman yönetimi, öznel iyi olamama, özel hayat ile eğitim arasında denge kuramama gibi bireysel problemler yaşadıklarını dile getirmiştir. Bu sorunların tespit edilerek iyileştirilmesi eğitim etkinliklerinin niteliğini ve öğrencilerin eğitimden aldıkları verimin artmasını sağlayacaktır. Alanyazında her ne kadar müzik öğretmenlerinin (Gürkan Öztürk & Dinç, 2016), sınıf öğretmenlerinin (Ulusoy & Güçlü, 2020) ve eğitim fakültelerinin farklı ana bilim dallarında öğrenim gören öğrencilerin (Aktan, 2020; Sayan & Aksu, 2005; Topal vd., 2017) lisansüstü eğitim süreçlerinde karşılaştıkları sorunlara dair birtakım çalışmalar yapılmış olsa da, Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü eğitim gören öğrencilerin yaşadığı sorunlara dair yapılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Uluslararası Ticaret ve Lojistik lisansüstü öğrencilerinin eğitim süreçlerini, akademik danışmanlarının yetkinliklerini ve yaşadıkları sorunları tespit etmek ve lojistik eğitiminin iyileştirilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirmektir.

Uluslararası Ticaret ve Lojistik Eğitimi

Lojistik katma değer yaratan hizmet sektörü olması yönüyle, yoğun bir iş gücüne sahiptir ve günümüzde istihdama katkıda bulunan önemli alanlardan biridir (OECD, 2002). Nitekim son yıllarda uluslararası ticaret ve lojistikteki gelişmeler ile birlikte, nitelikli iş gücüne daha fazla ihtiyaç duyularak artan rekabet doğrultusunda, sektörün gelişebilmesi adına lojistik eğitimi ön plana çıkmıştır (Özkan, 2018). Bu doğrultuda, 21. yüzyılda sektörde alanında uzman lojistikçilerin yetiştirilmesi ve işletmelerin lojistik faaliyetlerini etkili ve verimli bir biçimde gerçekleştirebilmesi için, lojistik organizasyonun tümünü etkileyecek eğitimli personellerin sistemde yer alması giderek önemli bir hale gelmektedir (Daud, 2012). Üniversitelerde lojistik ve türevi bölümlerde (Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi, Lojistik Yönetimi, vb.) eğitim alan öğrencilerin hem eğitim, hem de sektörle ilgili beklentilerinin bilinmesi, lojistik eğitiminin içeriğinin belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Lojistik eğitiminde, işletme ve mühendislik şeklinde benzer ders gruplarının çeşitli dağılımları ile bir araya getirildiği iki farklı ekol mevcuttur. Mühendislik, Lojistik ve TZY derslerinin çoğunlukta olduğu yaklaşım, mühendislik modelidir ve yönetsel manada yarar sağlayacak işletme dersleri ile birlikte desteklenmektedir. Mühendislik derslerinin destek amacıyla kullanıldığı İşletme, Lojistik ve TZY derslerinin çoğunlukta olduğu yaklaşım ise işletme modelidir (Hayward & Omurtag, 2003 akt. Küçüksoğuk, 2006). Keskin ve Çavuşoğlu (2012)’na göre, lojistik ile ilgili ders programları hazırlanırken dünyada uygulanan bu yaklaşımlar göz önünde bulundurularak %75 işletme tabanlı, %25 ise mühendislik tabanlı ders içerikleri oluşturulmalıdır. Bunun yanında lojistiğin disiplinler

arası yani çok disiplinli bir alan olması yönüyle, lojistiği oluşturan konularda farklı alanlardan dersler de verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Ne var ki lojistik bölümü oluşturulurken okulların birçoğunun karşılaştığı en önemli problem lojistiğin bu disiplinler arası yapıya sahip oluşudur (Keskin & Çavuşoğlu, 2012).

Dünyada lojistik eğitimi konusundaki ilk gelişmeler ABD’de 1975 yılında yaşanmıştır (Şahin, 2018). U.S. News & World Report’a göre, 2022 yılında Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi lisans programında dünyada en iyi eğitim veren ilk beş üniversite kronolojik sıra ile “Michigan State University”, “Arizona State University”, “University of Tennessee”, “The Pennsylvania State University” ve “Massachusetts Institute of Technology” şeklindedir. Sözü edilen ilk beş üniversitenin tamamı Amerika’da bulunmaktadır (U.S. News, 2022). Ayrıca dünyada sadece lojistik üzerine kurulmuş olan üniversiteler de mevcuttur. Kuhne Logistics University (Almanya) ve Army Logistics University (ABD) bunlardan ikisidir (KLU, 2022; ALU, 2022).

Lojistik ve TZY eğitimlerinin ulusal ve uluslararası seviyede çoğunlukla işletme ve ekonomi eğitimi veren fakülteler altında toplandığı gözlemlenmektedir. Bunun yanında Türkiye’de lojistik lisans programlarının uluslararası ticaret alanı ile birlikte aynı isimle veya müstakil bir şekilde İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu /Fakültesi veya Ulaştırma ve Lojistik Fakültesinde kurulduğu görülmektedir (Erturgut, 2016). Lojistik ön lisans programının ise ağırlıklı olarak meslek yüksekokullarının yönetim ve organizasyon çatısı altında bulunduğu anlaşılmaktadır (Şahin, 2018). Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik Programı bulunan üniversitelerin sayısı incelendiğinde, açıköğretim (dört yıllık), yüksekokul ve lisans seviyesinde uluslararası ticaret ve lojistik eğitimi veren toplamda 42 üniversite mevcuttur (YÖK, 2022). Bu sayıya ÖSYM kılavuzu incelenirken aynı üniversitede yer almaları sebebiyle, ikinci öğretim programları dahil edilmemiştir.

Lisansüstü Eğitim

Lisansüstü eğitim, bilimsel araştırmaları ile bilginin ilerlemesine katkıda bulunarak, toplumun değişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek bilim insanları ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesini ilke edinen eğitim faaliyeti şeklinde tarif edilebilir (Varış, 1972, akt. Aydemir ve Çam, 2015). Yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlilik programlarını içeren lisansüstü eğitimde; akademisyenlerin yetiştirilmesine ek olarak, alanındaki gelişmelere ve araştırmalara hakim olan, bilimsel bakış açısına sahip, farklı disiplinleri de ele alabilecek şekilde çalışmalar yürütebilen kişilerin yetiştirilmesine odaklanılmaktadır (TCMBBS, 2022; Şaşmaz Ören & Karapınar, 2016).

Lisansüstü eğitimde öğrencilerin yüksek lisans veya doktora eğitimi almalarındaki beklenti ve tercih sebepleri, üzerinde durulması gereken önemli konulardan biridir. Nitekim öğrenciler lisanstan sonra almış oldukları eğitim ile yetinmeyerek, öğrenme ihtiyacından dolayı lisansüstü eğitime başlayabilmektedir (Çiftçi & Bulut, 2018). Bunun dışında araştırmalar öğrencilerin lisansüstü eğitime başlama sebepleri üzerinde akademik kariyer (Aktan, 2020; Kahraman & Tok, 2016; Turan, 2019), uzmanlaşma (Alabaş vd., 2012; Kurtoğlu Erden & Seferoğlu, 2021), alanındaki gelişmeleri takip etme isteği (Topal vd., 2017) gibi faktörlerin de etkili olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalardan hareketle, öğrencilerin lisansüstü eğitime dair beklentileri arasında alanında derinlemesine bilgi sahibi olma (Alabaş vd., 2012; Kahraman & Tok, 2016; Kurtoğlu Erden & Seferoğlu, 2021), bilimsel araştırma yöntemlerine hakim olma (Gömleksiz & Yıldırım, 2013), araştırma becerisi kazanma (Turan, 2019) gibi düşüncelerin de yer aldığı anlaşılmaktadır.

Öğrenciler, lisansüstü eğitim sürecinde eğitimin kalitesini ve verimliliğini düşüren birtakım sorunlar ile de karşılaşabilmektedir. Her ne kadar sebepler birbirinden farklı olsa da, Güven ve Tunç (2007)’a göre, bu sorunların kaynağını literatürden hareketle dört temel boyuta indirgeyecek bir biçimde bireysel olanaklar, fakülte olanakları, danışmanlık hizmetleri, akademik yeterlik şeklinde gruplandırılmak mümkündür. Bahsi geçen bu olanakların eksikliği öğrenciler açısından çeşitli sıkıntılara neden olmaktadır.

Uluslararası Ticaret ve Lojistik Alanında Lisansüstü Eğitim

Geleceğin en önemli sektörlerinden biri olarak görülen lojistik alanındaki lisansüstü programların temel amacı, bilim insanlarının yetiştirilerek bu alanda bilimsel çalışmaların artırılmasına olanak sağlanmasıdır. Bu yönüyle Türkiye’de sayıları gittikçe artan lisansüstü programlar ile lojistik alanının yapısal niteliklerine vakıf, problem çözme yetenekleri gelişmiş, analitik düşünme becerilerine sahip akademisyen ve yönetici adaylarının yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bunun yanında, lojistik alanındaki çeşitli lisansüstü eğitim programları ile profesyonel lojistik yöneticilerinin de sektöre kazandırılması, arzulanmaktadır (Erturgut, 2016).

Bedlek (2022) çalışmasında, Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ” ve “Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi” alanında lisansüstü eğitim veren üniversiteleri incelemiş, 9 devlet ve 8 vakıf olmak üzere toplamda 17 üniversitede bu alanda tezsiz yüksek lisans programının, 14 tanesi devlet, 10 tanesi vakıf olmak üzere toplamda 24 üniversitede de tezli yüksek lisans programının bulunduğunu belirtmiştir. Son olarak doktora eğitimi veren üniversitelerin sayısının toplamda sekiz olduğunu, bunların beş tanesinin devlette, üç tanesinin ise vakıf üniversitesinde yer aldığını vurgulamıştır.

Lisansüstü Eğitim Düzeyinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Yapılmış Çalışmalar

Lisansüstü eğitim düzeyinde karşılaşılan sorunlara ilişkin yapılan çalışmalar Tablo 1'de gösterilmiştir. Buna göre, özellikle ulusal alanyazında ağırlıklı olarak görüşme yönteminin benimsendiği görülmektedir. Uluslararası alanyazında ise bu şekilde bir ağırlıktan bahsetmek söz konusu değildir. Her iki alanyazında da, lisansüstü öğrenimde karşılaşılan sorunlara ilişkin “finansal sıkıntılar” hususunda benzer sonuçların elde edildiği anlaşılmaktadır. Ulusal alanyazın özelinde ise; “akademik danışmanlık”, “izin almada problem”, “zaman yetersizliği”, “ulaşımdaya güçlük”, “araştırma yöntemlerinde eksiklik” gibi faktörlerin ağırlıkta olduğu dikkat çekmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkelerin ekonomik olarak büyümesinde ve kalkınmasında belirleyici bir rolü olan eğitimin; her kademesinin ayrı bir önemi olmasına rağmen, yükseköğretim kurumlarının yeri oldukça fazladır. Eğitim etkinliklerinin niteliğinin artması ekonomik gelişmenin yanında toplumsal, sosyal, kültürel unsurlara da katkıda bulunmaktadır (Çakmak, 2008). Bu gelişmelere ek olarak; özellikle araştırmaların gerçekleştirilmesi, bilginin üretilmesi ve yüksek nitelikli insan gücünün oluşturulmasının bir lokomotif olan lisansüstü eğitimde karşılaşılan sorunların tespit edilerek iyileştirilmesi, geleceğin akademisyen ve üst düzey sektör yöneticilerinin doğru bir şekilde yetiştirilmesi bakımından büyük önem arz etmektedir.

Tablo 1. Lisansüstü Eğitim Düzeyinde Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Yazar/lar (Yıl)	Araştırmanın Örnekleme /Çalışma Grubu	Araştırmanın Yöntemi	Bulgular
Appel ve Dahlgren (2003)	İsveç'teki Umea Üniversitesi'nde 278 öğrenci ile anket ve altı öğrenci ile görüşme	Nitel + Nicel Araştırma/ Anket ve Görüşme	Bu çalışma, doktoranın özel bir alanda derinlemesine çalışma imkânı sunduğunu ancak finansal güvensizlik, akademik kariyer ve aile arasında denge sorunu gibi çeşitli zorluklara neden olduğunu ortaya koymuştur.
Sayan ve Aksu (2005)	Balıkesir ve Dokuz Eylül üniversitelerinde lisansüstü öğrenim gören toplam 40 öğrenci	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada üniversitede araştırma görevlisi olmamasına rağmen, lisansüstü öğrenim gören bireylerin yaşadıkları sorunlar incelenmiştir. Karşılaşılan sorunlar; çalışılan kurum, meslektaşlarla ilişkiler, danışmanlık, bilimsel etkinliklere katılım ve ekonomik sorunlar başlıkları altında değerlendirilmiştir.
Alabaş vd. (2012)	Farklı üniversitelerin lisansüstü eğitim programlarından mezun olmuş (yüksek lisans mezunu) 30 öğretmen	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada eğitim bilimleri alanında öğrenimlerini tamamlayan öğretmenlerin, karşılaştıkları sorunlar ve lisansüstü eğitim alma isteklerinin nedenleri araştırılmıştır. Yaşanılan sorunlarda; danışmanlık ile ilgili problemlerin olduğu, lisansüstü eğitime başlama nedenlerinde de ileri düzey bilgi edinme isteğinin temel faktör olduğu tespit edilmiştir.
Pyhältö, Toom, Stubb ve Lonka (2012)	Sanat, Tıp ve Davranış Bilimleri Fakültelerinden toplam 669 doktora öğrencisi	Nicel Araştırma/ Anket	Bu çalışmada doktora adaylarının doktora çalışmalarını sırasında karşılaştıkları sorunlar ve öğrencilerin ders çalışmaya katılımlarını incelenmiştir. Sonuçlar sorunların genel çalışma süreçleri, alana özgü uzmanlık, denetim, bilimsel topluluk ve kaynaklarla ilgili olduğunu göstermiştir.
Gömlüksiz ve Yıldırım (2013)	Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde kaydı bulunan 30 yüksek lisans ve doktora öğrencisi	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada lisansüstü öğrencilerin eğitime başlama nedenleri, beklentileri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerine yer verilmiştir. Öğrenciler karşılaştıkları sorunların mali sıkıntılar, danışman desteği yetersizliği ve uygulama eksikliği vb. öğeler olduğunu belirtmiştir.
Aydın ve Hayal (2014)	Lisansüstü öğrenim gören 13 öğretmen	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada lisansüstü öğrenim gören öğretmenlerin görev yaptıkları kurum, sosyal hayata katılım ve lisansüstü program ile ilgili görüşleri araştırılmıştır. İş yerinden izin alma, aileye yeterli zaman ayıramama ve bilimsel araştırma yöntemlerinin yetersiz kalması gibi sorunlar ile karşılaştığı belirtilmiştir.

■ **Tablo 1 Devamı.** Lisansüstü Eğitim Düzeyinde Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Gürhan Öztürk ve Dinç (2016)	Farklı üniversitelerin lisansüstü eğitim programlarında eğitim alan 34 müzik öğretmeni	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada lisansüstü eğitim alırken aynı zamanda öğretmenlik yapan müzik öğretmenlerinin bu süreçte karşılaştıkları sorunlar tespit edilmiştir. Çalışılan kurumdan izin almanın zorluğu, ders yükü, maddi ve ulaşım sıkıntıları gibi çeşitli sorunlar ile karşılaştığı sonucuna varılmıştır.
Karadağ, Danışman, Dulay, Bayır ve Tekel (2018)	Eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme dalında doktora tez sürecindeki 11 araştırma görevlisi	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada araştırma görevlisi olan doktora öğrencilerinin tez sürecinde edindiği deneyimler üzerinde durulmuştur. Danışman, çalışma koşulları, tez konusunun belirlenmesi, uygulama vb. faktörlerin doktora sürecinde karşılaşılan önemli zorluklardan biri olduğu vurgulanmıştır.
Aktan (2020)	Yüksek lisans öğrencisi 11, doktora öğrencisi yedi, yüksek lisans mezunu dokuz ve doktora mezunu beş olmak üzere toplam 32 öğretmen	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada öğretmenlerin lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar belirlenerek, çözüm önerileri geliştirilmiştir. Yaşanılan sorunların derslerin farklı günlerde yapılması, zaman yetersizliği, ulaşım ve izin alma sıkıntısı, bilimsel kongrelere katılım zorluğu gibi problemler olduğu ifade edilmiştir.
Ulusoy ve Güçlü (2020)	Gazi ve Kastamonu Üniversitesinde lisansüstü öğrenim gören 13 sınıf öğretmeni	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitim sürecinde çalıştıkları okulda karşılaştıkları sorunlar irdelenmiştir. Bu sıkıntılar izin problemleri, ders yükünün doldurulması ve performans düşüklüğü kaygısı şeklinde ortaya konmuştur.
Demirdelen Alrawadieh ve Yazıt (2021)	Turizm alanında doktora öğrenimi veren 20 öğretim üyesi ve turizm alanında eğitim alan 20 doktora öğrencisi	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada turizm alanında eğitim alan doktora öğrencileri ve eğitim veren öğretim üyeleri arasındaki görüşlere yer verilmiştir. Doktora öğrencilerinin öğretim üyeleri ile genellikle olumlu yönde ilişki yürüttükleri görülse de, eğitim kalitesinden tam manada tatmin olmadıkları tespit edilmiştir. Öğretim üyeleri ise, öğrencilerden ağırlıklı olarak memnun olduğunu belirtse de, öğrencilerin en fazla akademik yazım ve araştırma yöntemleri konularında eksikliklerinin olduğunu vurgulamıştır.
Yazıt ve Demirdelen Alrawadieh (2021)	Türkiye’de turizm işletmeciliği alanında doktora düzeyinde eğitim alan 18 katılımcı	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada, turizm işletmeciliği alanında doktora yapan öğrencilerin algıları ve karşılaştıkları sorunlar ortaya konularak, öğrencilerin en çok müfredat kaynaklı sorunlardan akademik yazım ve araştırma yöntemleri konularında yetersizlikler yaşadığı belirtilmiştir. Bunun yanında, öğrenci kaynaklı ekonomik kısıtlar ve akademik kaynaklı aşırı ödev yükü ve yayın baskısı gibi durumlar öğrencilerin sorun yaşamalarında etkili olmuştur.
Zulfqar, Hussain, UzmaShahzadi ve Khalidallyas (2021)	Pakistan, Multan, Bahauddin Zakariya Üniversitelerinde felsefe yüksek lisans ve doktora programlarında öğrenim gören 50 öğrenci	Nitel Araştırma/ Görüşme	Bu çalışmada araştırmacıların yükseköğretimde araştırma çalışmalarını sırasında karşılaştıkları akademik ve sosyal zorluklar araştırılmıştır. Öğrenme kaynaklarına erişim, zayıf akademik yazı ve veri toplama, diğerlerine göre en baskın zorluklar olduğu tespit edilmiştir.
Whitaker (2021)	Alaska Fairbanks Üniversitesi’nde eğitim gören doktora öğrencileri	Nitel Araştırma/ Odak Grup Görüşmesi	Bu çalışmada doktora öğrencilerinin sahip olduğu güçlü yönler ve karşılaştığı zorluklar üzerinde durulmuştur. Doktora eğitimini tamamlamanın önündeki başlıca engellerin ırkçılık, ayrımcılık ve finansman sıkıntıları olduğu belirtilerek, doktora öğrencileri için etkili rehberlik ve toplum desteğinin önemine dikkat çekilmiştir.

Bu anlamda çeşitli ana bilim dallarında yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerin lisansüstü eğitim süreçlerini ve bu süreçte karşılaştıkları sorunları tespit etmek lisansüstü eğitimin geliştirilmesinin önemli bir basamağını oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında eğitim gören öğrencilerin lisansüstü eğitim düzeyinde yaşadığı sorunları incelemektir. Alanyazında konuya dair bir çalışmaya rastlanılmamış olması, bu araştırmanın temel motivasyonudur. Bu motivasyondan hareketle, çalışmanın lojistik eğitimi ile ilgili alanyazındaki boşluğu doldurması ve geliştirilmesi gereken hususlar konusunda rehber niteliği taşıması beklenmektedir.

Araştırmanın amacına uygun olarak bu araştırma nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırmalarda her ne kadar evrene ilişkin genelleme yapılamasa da konu ile ilgili daha önceden öngörülemeyen durumlar için derinlemesine bilgiler ve önemli ipuçları elde edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 1999). Nitel araştırmalar ile katılımcıların öznel bakış açıları

yardımıyla olaylara, tecrübeler, durumlara veya davranışlara nasıl anlam yükledikleri keşfedilmeye çalışılmaktadır (Karagöz, 2021). Bu kapsamda UTL ana bilim dalı öğrencilerinin lisansüstü eğitim sürecinde yaşadığı güçlükleri ortaya çıkarmaya yönelik yapılan bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan fenomenolojik desen kullanılmıştır. Olgubilim şeklinde de isimlendirilen fenomenoloji ne, niçin oluyor sorusundan hareketle bir fenomen, kavram veya olay ile alakalı bireylerin yaşamış deneyimlerinin ortak anlamını ifade etmektedir (Altunışık vd., 2010). Bu desende tüm katılımcılar bir fenomeni deneyimledikçe ortak noktaların neler olduğu vurgulanarak, kazanılan deneyimin özüne dair birleşik bir tanım oluşturulmaktadır. Örneğin burada kastedilen deneyim öfke, uykusuzluk, bypass ameliyatı geçirme vb. ise araştırmacı bu fenomeni tecrübe eden kişilerden veri toplayarak olguları yaşadıkları çerçeveye içerisinde anlamaya çalışmaktadır (Creswell, 2013). Bu doğrultudan hareketle, bu araştırmada lisansüstü eğitim sürecinde çeşitli zorluklar ile karşılaşan katılımcıların konu hakkındaki görüşlerine ve ortak deneyimlerine odaklanılmaktadır.

Tablo 2. UTL Ana Bilim Dalında Lisansüstü Öğrenim Gören Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaş	Mevcut İşi	Üniversite Türü	Program Düzeyi
K1	Erkek	41	Envanter Yöneticisi	Devlet Üniversitesi	Doktora
K2	Kadın	32	Öğrenci	Devlet Üniversitesi	Doktora
K3	Kadın	32	Satış Müdürü	Vakıf Üniversitesi	Doktora
K4	Erkek	31	Öğretmen	Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
K5	Erkek	33	Öğretim Görevlisi	Vakıf Üniversitesi	Doktora
K6	Kadın	28	Araştırma Görevlisi	Devlet Üniversitesi	Doktora
K7	Erkek	24	Öğrenci	Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
K8	Erkek	31	Araştırma Görevlisi	Devlet Üniversitesi	Doktora
K9	Erkek	34	Gemi Kaptanı	Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
K10	Erkek	37	Müdür Yardımcısı	Devlet Üniversitesi	Doktora
K11	Erkek	55	Yönetici	Vakıf Üniversitesi	Doktora
K12	Kadın	33	Araştırma Görevlisi	Devlet Üniversitesi	Doktora
K13	Kadın	28	Öğrenci	Devlet Üniversitesi	Yüksek Lisans
K14	Kadın	31	Araştırma Görevlisi	Devlet Üniversitesi	Doktora
K15	Kadın	34	Öğretim Görevlisi	Devlet Üniversitesi	Doktora
K16	Kadın	25	Öğrenci	Devlet Üniversitesi	Yüksek Lisans
K17	Kadın	28	Büro Personeli	Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
K18	Kadın	26	Memur	Devlet Üniversitesi	Yüksek Lisans
K19	Kadın	30	Öğrenci	Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
K20	Kadın	23	Operasyon Sorumlusu	Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
K21	Erkek	26	Endüstri Mühendisi	Devlet Üniversitesi	Yüksek Lisans
K22	Erkek	25	Finansçı	Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
K23	Erkek	26	Araştırma Görevlisi	Devlet Üniversitesi	Yüksek Lisans
K24	Erkek	32	Araştırma Görevlisi	Devlet Üniversitesi	Yüksek Lisans
K25	Erkek	29	Araştırma Görevlisi	Devlet Üniversitesi	Doktora

Çalışma Grubu ve Örneklem Büyüklüğü

Bu çalışmada tesadüfi olmayan örneklem türlerinden biri olan “amaçsal örneklemden” yararlanılmıştır. Amaçsal örneklem biçiminde örneklem seçimi araştırmacının evren hakkındaki bilgisi ve çalışmanın amacı doğrultusunda şekillenmektedir (Güler vd., 2015). Bu yönüyle amaçsal örneklem ile bilgi açısından zengin içeriğe sahip durumlar derinlemesine bir şekilde araştırılabilmektedir (Büyüköztürk vd., 2016). Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan amaçsal örneklem kendi içerisinde çeşitli bölümlere ayrılmaktadır, nitekim “maksimum çeşitlilik örnekleme” biçimi bunlardan biridir. Bu örneklem biçiminde, farklı özellikler içeren durumların çalışılması hususunda örnekleme ilişkin maksimum derecede çeşitlilik sağlanmak istenmektedir (Karagöz, 2021). Araştırmanın temel problemi çerçevesince, çalışmada Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünde lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasında maksimum çeşitliliği sağlamak adına, farklı üniversitelerden kadın ve erkek katılımcılara yer verilmiştir. Ayrıca lisansüstü eğitimde yaşanan sorunları bütünsel bir yaklaşımla yorumlayabilmek için de hem yüksek lisans, hem de doktora öğrencilerinin görüşleri alınmıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu “Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalında” 14 farklı üniversitenin yüksek lisans ve doktora programlarında öğrenim gören tez dönemindeki toplam 25 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu içerisinde yer alan katılımcılar, K1 ve K25 aralığında kodlanmıştır. ■ Tablo 2’de katılımcılara ait demografik verilere yer verilmiştir. Buna göre, ilgili üniversitelerin altısı vakıf üniversitesi, sekizi ise devlet üniversitesidir. Yarıdan fazlası erkek olan katılımcıların 13’ü yüksek lisans, 12’si ise doktora düzeyinde öğrenim görmektedir.

Fenomonolojik nitel araştırma deseni kapsamında belirlenecek örneklem için katılımcı sayısı 5 ile 25 kişi arasında değişiklik gösterebilmektedir. Veri toplama yönteminin derinlemesine görüşme olduğu bir durumda örneklem büyüklüğünün yaklaşık 30 kişiden oluşmasının faydalı olacağını savunan görüşler de mevcuttur (Başkale, 2016). Nitekim Güler vd. (2015)’ye göre, de çalışmanın amacı ve problemi doğrultusunda katılımcı sayısına dair bir üst limit (25,30,50 vb.) belirlenebilmektedir. Araştırmada örneklem büyüklüğüne karar verilmesi hususunda, belirli bir örneklem grubu dahilinde çalışmaya başlayan araştırmacı topladığı verilerin sonrasında tekrar ettiğini, diğer bir deyişle teorik veri doygunluğuna ulaştığını fark edebilmektedir. Bu doğrultuda farklı bir bilgi elde edilemeyeceği düşünüldüğünden araştırmacının veri toplama işine son vermesi önerilmektedir (Glaser & Strauss, 1967; Yıldırım & Şimşek, 1999). Bu kapsamda çalışmada veri doygunluğuna ulaşıldığının tespit edilmesinden hareketle, toplam 25 katılımcı örneklem kümesine dahil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmanın veri toplama yöntemi derinlemesine görüşmedir. Derinlemesine görüşme yöntemi kapsamında anket ile elde edilemeyecek derinlikte verilere ulaşılarak, yeni fikir ve izahların gelişmesine katkı sağlanmaktadır. Araştırmanın görüşme biçimi yarı yapılandırılmış görüşmedir. Böylelikle daha önceden oluşturulan soruların neticesinde cevaplayıcının ilgisine göre, soruların yerleri değiştirilerek farklı sorular da sorulabilmektedir (Altunışık vd., 2010). UTL ana bilim dalındaki lisansüstü öğrencilerin sorunlarını belirlemeye yönelik oluşturulan görüşme sorularının ilk adımında, öncelikle öğrencilerin lisansüstü eğitim süreçlerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Detaylı alanyazın taraması kapsamında, bu sürece ilişkin soruların oluşturulmasında Aktan (2020); Alabaş vd. (2012); Özen ve Altunbay (2021); Teyfur ve Çakır (2018); Turan (2019); Yetkiner ve İnce (2016)’nin çalışmalarından yararlanılmıştır. Katılımcıların akademik danışmanları ile ilgili genel bilgilere yönelik sorular için ise Özen ve Altunbay (2021); Sayan ve Aksu (2005); Tutar vd. (2021)’in araştırmalarından istifade edilmiştir. Son olarak öğrencilerin lisansüstü eğitim süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler ve çözüm önerilerine ilişkin sorularda da Aktan (2020); Arastaman vd. (2020); Yetkiner ve İnce (2016)’nin çalışmaları örnek alınmıştır. Bu doğrultuda, oluşturulan soru formu sonrasında, konu ile ilgili iki farklı akademisyenin görüşleri alınarak, beş kişi ile ön test gerçekleştirilmiştir. Anlaşılmayan ifadeler soru formundan çıkarılarak görüşme soruları nihai hale kavuşturulmuş ve katılımcılara 10 soru yöneltilmiştir. Bu araştırma, Tarsus Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 29/04/2022 tarihli 2022/37 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür. Alınan gerekli izinler doğrultusunda görüşmeler 29.04.2022 ve 30.08.2022 tarih aralığında telefon aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar her ne kadar yüze uygulanabilse de telefon, e-mail internet mülakatı veya odak grubu şeklinde de yapılabilmektedir (Creswell, 2017; Fontana & Frey, 1994). Bu çalışmada, katılımcıların farklı üniversitelerde öğrenim görmeleri ve buna bağlı olarak değişik şehirlerde ikamet etmeleri yönüyle, zaman ve mekan açısından esneklik sağlanması adına telefon ile görüşme biçimi benimsenmiştir. Görüşme öncesi katılımcıların müsaitlik durumlarının gözetilmesinden hareketle, randevu talep edilmiş ve görüşmeler yaklaşık 35- 40 dakika aralığında meydana gelmiştir. Katılımcılardan toplanan veriler not alma yöntemi ile kaydedilerek çözümlenmiş ve analize hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin değerlendirilmesinde, betimsel ve içerik analizinden yararlanılmıştır. Betimsel analizde önceden belirlenen kategorilerden (tema) hareketle, elde edilen veriler betimsel bir yaklaşım ile özetlenerek yorumlanmaktadır. Bu analiz türünün amacı, elde edilen bilgileri anlaşılır bir biçimde düzenli ve sıralı bir şekilde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım & Şimşek, 1999).

Tablo 3. Araştırma Sorularından Hareketle Oluşturulan Kategori ve Alt Temalar

Kategori	Alt Tema
Lisansüstü Eğitim Süreci	<ul style="list-style-type: none">Lisansüstü Eğitim Alma AmacıLisansüstü Eğitimden Beklentiler ve Gerçekleşme DurumuLisansüstü Eğitim Sürecinde Derslerin Seçimi ve En Faydalı DersBilimsel Araştırma Yöntemleri Dersinin Yeterlik Durumu
Akademik Danışmanla İlgili Genel Bilgiler	<ul style="list-style-type: none">Danışman SeçimiDanışmanla İletişim ve YönlendirmeTez Konusu Seçimi ve Danışman KatkısıDanışmanın Akademik Yetkinliği
Lisansüstü Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	<ul style="list-style-type: none">Lisansüstü Eğitim Sürecinde Karşılaşılan SorunlarLisansüstü Eğitimi İyileştirmeye İlişkin Öneriler

Bu doğrultuda çalışmadaki kişilerin görüşlerini etkili ve verimli bir şekilde yansıtmaya hedefi ile sık sık doğrudan alıntılara başvurulmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 1999). İçerik analizi ise bir çalışma metnindeki birçok kelimenin belirli kurallara neticesinde yapılan kodlamalar ile daha anlamlı ve daha az sayıda içerik kategorisine dönüştürülmesidir (Altunışık vd., 2010; Büyüköztürk vd., 2016). İçerik analizinin aşamaları kategorilerin belirlenmesi, verilerin kodlanması, kodlanan verilerin tablolaştırılması ve gösterilmesi (sunulması) şeklindedir (Altunışık vd., 2010). Bu anlamda verilerin özenli bir şekilde hazırlanmasından başlayan içerik analizi süreci, kodlama işlemi ile devam etmekte ve ulaşılan sonuçların sunulması ile sonlanmaktadır (Güler vd., 2015).

Çalışmanın amacı doğrultusunda belirlenen araştırma sorularından hareketle, oluşan kategori ve alt temalar Tablo 3'te gösterilmiştir. Bu kapsamda, lisansüstü eğitim süreci, akademik danışmanla ilgili genel bilgiler ve lisansüstü eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri şeklinde üç kategori belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme kapsamında toplanan veriler, buldukları kategori ve alt tema içerisinde değerlendirilerek kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında, kodların frekansları (sıklık) da belirlenmiştir. Katılımcılar kendilerine yöneltilen sorular ile ilgili birden çok görüş belirttiğinden 20'den fazla kod ortaya çıkmıştır. Araştırma verilerinin analizinde bilgisayar destekli nitel veri analizi programlarından biri olan "MAXQDA 2022"den yararlanılmıştır.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel çalışmalarda araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği, toplanan verilerin, analizinin ve sonuçlarının inanılır ve güvenilir bir biçimde gerçekleştirilmesine bağlıdır (Büyüköztürk vd., 2016). Bu bağlamda inanılabilirliği arttırmak için farklı yazarlarca ifade edilen pek çok yöntem bulunmaktadır. Nitekim "akran değerlendirmesi" olarak da isimlendirilen "uzman incelemesi" bunlardan biridir. Verileri yanlış yorumlama gibi durumlar

çalışmanın inanılabilirliğine gölge düşüreceğinden, araştırma sürecinin tamamı veya bir kısmı için nitel araştırma konusunda uzmanlaşmış kimselerin düşüncelerine başvurulabilmektedir (Creswell, 2009). Böylelikle nitel yöntemle vakıf ve katılımcılar ile az teması bulunan bağımsız bir araştırmacının çalışmayı incelemesi ile oluşması muhtemel hataların önüne geçilmektedir (Holloway & Wheeler, 1996; Houser, 2015; Streubert & Carpenter, 2011 akt. Başkale, 2016). Bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri konusunda çeşitli çalışmaları bulunan bir öğretim üyesi ile akran değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi neticesinde oluşan kodlar araştırmacılar ve akran tarafından bağımsız bir şekilde incelenerek karşılaştırılmıştır. Nihayetinde ortaya çıkan sonuçların benzer olduğu tespit edilmiştir. Ek olarak Miles ve Huberman güvenirlilik formülü (Güvenirlilik = Görüş Birliği /Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) incelenmiş (Aslan & Sağlam, 2017), her bir soru için bu formül hesaplanmış sonra bulunan değerler toplanıp soru sayısına bölünerek araştırmacılar arasındaki uyum 89,31 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada alanyazın kapsamında oluşturulan görüşme sorularından hareketle ilgili kategori ve alt temalar altında katılımcıların görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir. Ayrıca birbiri ile bağlantılı sorular kullanılarak, katılımcılar tarafından verilen cevapların birbiri ile tutarlı olduğu ve soruların doğru anlaşıldığı tespit edilmiştir. Geçerlik için de soru formu hazırlandıktan sonra, önce UTL bölümünde görev yapan ve bilimsel araştırma dersi veren alanında uzman iki akademisyenin görüşü alınmış ve daha sonra da beş kişi ile ön test gerçekleştirilmiştir. Oluşan geribildirimler doğrultusunda da görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Bulgular

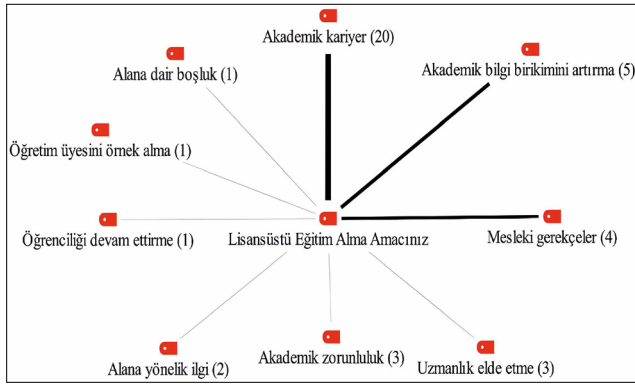
Araştırma kapsamında yapılan analiz neticesinde UTL ana bilim dalı öğrencilerinin lisansüstü eğitim süreçlerine, akademik danışmanlarının yetkinliklerine, lisansüstü eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlara ve lojistik eğitiminin iyileştirilmesine yönelik sundukları önerilere ilişkin kodlara aşağıda ayrıntılı bir biçimde yer verilmiştir.

Lisansüstü Eğitim Alma Amacı

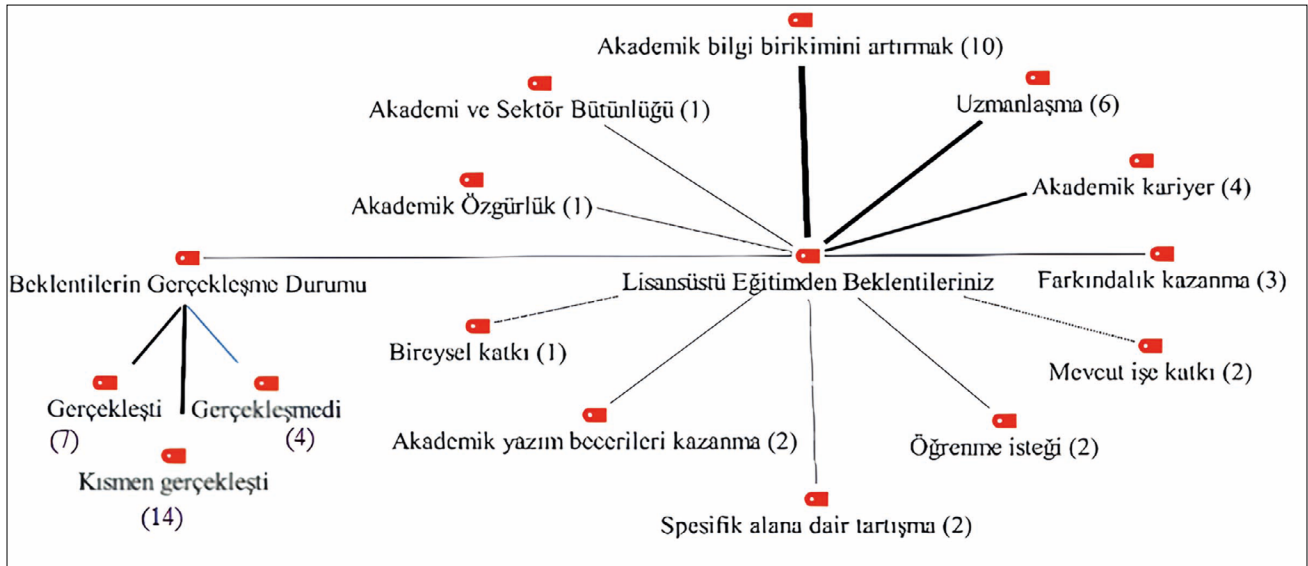
Ulusallararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların lisansüstü eğitim alma amaçları “akademik kariyer”, “akademik bilgi birikimini artırma”, “mesleki gerekçeler”, “uzmanlık elde etme”, “akademik zorunluluk”, “alana yönelik ilgi”, “öğretim üyesini örnek alma”, “alana dair boşluk ve “öğrenciliği devam ettirme” şeklindedir. Bunlara ilişkin elde edilen veriler ■ Şekil 1’de gösterilmiştir.

■ Şekil 1. Lisansüstü Eğitim Alma Amacına İlişkin Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

■ Şekil 1’de de görüldüğü üzere, katılımcıların lisansüstü eğitim alma amaçları genel olarak yorumlandığında “akademik kariyer” yapma isteği ilk sırada yer almaktadır. Bu istek doğrultusunda hareket eden katılımcıların program düzeyleri incelendiğinde, yarısının doktora, yarısının da yüksek lisans öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu anlamda her iki düzeydeki katılımcıların önemli bir kısmı bu amaç doğrultusunda, lisansüstü eğitim almaya başlamıştır. Katılımcılar akademik kariyer dışında da birçok farklı gerekçeler ile lisansüstü eğitim alma amacı hissetmiştir.

■ Şekil 2. Lisansüstü Eğitimden Beklentiler ve Gerçekleşme Durumuna İlişkin Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

Konu hakkındaki katılımcı görüşlerinin bir kısmı şu şekilde gösterilmiştir:

“Ben lisanstan beri çalışırken okuyan biriyim. Çalışma hayatımda saha tarafında mesleki anlamda bir şeyler öğrenirken bir yandan da ikinci bir meslek olarak lisansüstü eğitim almak istedim. Ayrıca kurumsal firmalar da lisansüstü eğitime çok iyi bakıyorlar. Bu anlamda lisansüstü eğitime başlamamın hem iş hayatımda hem de akademik kariyer olarak bana yardımcı olacağını düşündüm”. (K20)

“Lisansüstü eğitim alma amacım; birincisi lisans yıllarımdan itibaren kendi bölümüme ilgi duyuyor olmamdı. Bu alan ile ilgili bilgi birikimimi artırmak amacıyla lisansüstü eğitim almak istiyordum. Hem akademik çalışmalarımı yapabilmek hem de kendi bilgi birikimimi artırmak için mezun olduktan hemen sonra yüksek lisansa başvurduğum.” (K2)

“Ben gemi kaptanıyım ve yedi yıllık bir deniz serüvenim var. Sonrasında bu mesleği bıraktım, karada çalışmaya başladım. Amacım da mesleğim ile ilgili devlete kadrolu atanabilmektir.”(K9)

Lisansüstü Eğitimden Beklentiler ve Gerçekleşme Durumu

Ulusallararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların lisansüstü eğitimden beklentileri “akademik bilgi birikimini artırmak”, “uzmanlaşma”, “akademik kariyer”, “farkındalık kazanma”, “mevcut işe katkı”, “öğrenme isteği”, “spesifik alana dair tartışma”, “akademik yazım becerileri kazanma”, “bireysel katkı”, “akademik özgürlük” ve “akademi ve sektör bütünlüğü” şeklindedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu lisansüstü eğitimden beklentilerinin kısmen gerçekleştiğini ifade ederken, geri kalanları gerçekleşti ve gerçekleşmedi biçiminde fikir belirtmiştir. Bunlara ilişkin elde edilen veriler ■ Şekil 2’de gösterilmiştir.

■ Şekil 2’de de görüldüğü üzere, katılımcıların lisansüstü eğitimden beklentileri konusundaki ağırlık “akademik bilgi birikimini artırma” hususuna aittir. Bundan hareketle öğrencilerin UTL alanına dair hem güncel alanyazına vakıf olma hem de akademik anlamda da bir bakış açısı kazanma ihtiyacı içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Bunun dışında öğrencilerin bir kısmının, lisansüstü eğitimden beklentileri arasında “akademik kariyer”, “uzmanlaşma” ve “farkındalık kazanma” vb. istekleri de vardır.

Örneğin K11 uzmanlık beklentisi ile lisansüstü eğitime başvurduğunu ifade ederken, K17 farkındalık beklentisi olduğunu beyan etmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu tarafından lisansüstü eğitimden beklentilerin kısmen gerçekleştiği ifade edilmiştir. Bunda öğrencilerin hem lisansüstü eğitim sürecinde yaşadıkları birtakım sorunlar, hem de eğitimlerinin henüz devam ediyor oluşu etkili olmuştur. Gerçekleşmeme nedenlerinde ise lojistik alanında teori ile pratik arasında bir ilişki kurulamaması ve akademik yetersizlikler baskın olmuştur. Katılımcıların konu hakkındaki görüşlerinin bir kısmına şu şekilde yer verilmiştir:

“Lisansüstü eğitim olduğu için bu alanda diğer insanlardan farkındalığımın yüksek olmasını bekledim. Bunun sonunda bilim uzmanı unvanı alıyorsak gerçekten o konu ile alakalı birilerine danışmanlık verilebilecek bir seviyede bilgimin olmasını ve alanda uzmanlaşmayı istedim. Bu anlamda en büyük beklentim buydu. O yüzden başladım ancak bu süreçte akademik yetersizlik beni yıprattı diyebilirim.” (K4)

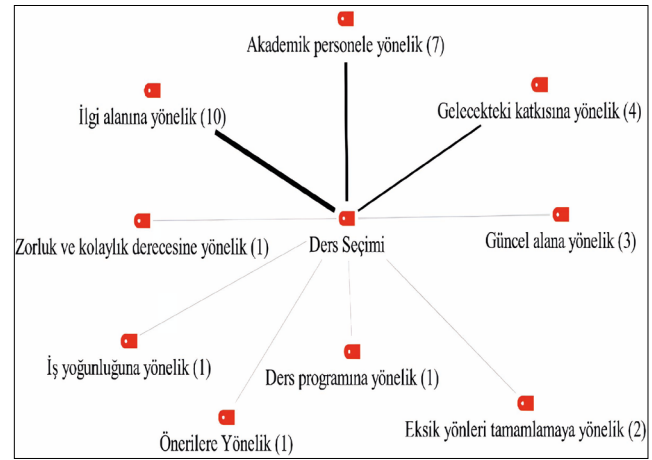
“Beklentim için niteliklerini ve gerekliliklerini öğrenerek liyakat sahibi olabilmektir. Yani lisansüstü eğitime o iş kolundaki uzmanlık seviyesinde gerekli olan bütün nitelikleri sağlar düşüncesiyle girdim. Beklentim de akademisyen olmak değildi. Bu eğitime akademik çerçevede bilgi birikimini yüklesin, sanayinin eksik kaldığı yönleri akademiden tamamlasın düşüncesiyle başvurudum. Beklentilerimin birçoğu da gerçekleşmedi. Şunu gördüm; özellikle akademik kısımda reel dünya ile ilişki kurulamıyor. Öğretim elemanlarının sektörel tecrübesi yoksa ve sadece akademik bir çerçevede ilerlemişse lojistik dersi kapsamında anlattıklarının gerçek dünyada karşılığının aslında çok olmadığını fark ettim.” (K1)

“Yüksek lisans ve doktora lisansta öğrenmediğimiz pek çok şeyi öğrenme imkanımız oldu. En basitinden bir atıf vermektense, derinlemesine bir konuyu öğrenmeye kadar geçen bir süreçte en ince detayına kadar çoğu şeyi öğrenme fırsatı edindim. Bütün bu deneyimleri en başta faydalı bir akademik personel olarak yetişmek için de istemiştim. Yani gerekli donanımlara sahip olarak kendini geliştirmiş bir akademik personel olmak için beklentilerim vardı.” (K12)

Lisansüstü Eğitim Sürecinde Derslerin Seçimi ve En Faydalı Ders

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların lisansüstü eğitim süresince derslerini “ilgi alanına yönelik”, “akademik personele yönelik”, “gelecekteki katkısına yönelik”, “güncel alana yönelik”, “eksik yönleri tamamlamaya yönelik”, “ders programına yönelik”, “önerilere yönelik”, “iş yoğunluğuna yönelik” ve “zorluk ve kolaylık derecesine yönelik” seçtikleri ortaya çıkmıştır. Bunlara ilişkin elde edilen veriler ■ Şekil 3’te sunulmuştur.

■ Şekil 3. Lisansüstü Eğitimden Derslerin Nasıl Seçildiğine Yönelik Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

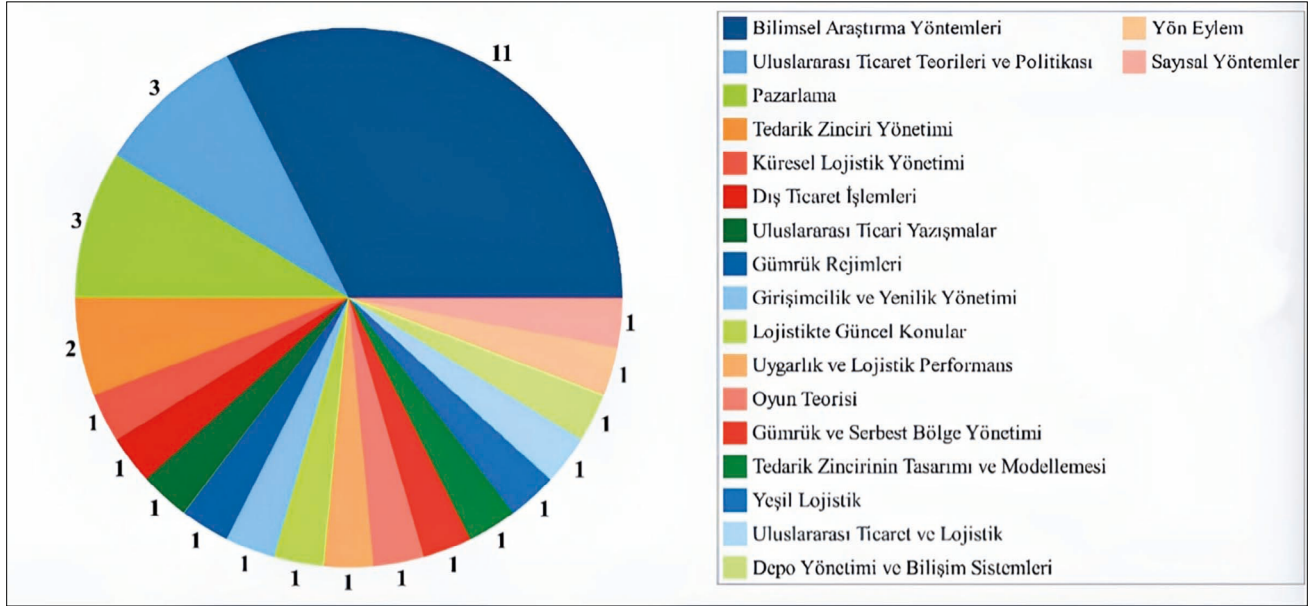

■ Şekil 3’te de görüldüğü üzere UTL ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören öğrenciler, ders seçimlerini en çok “ilgi alanına yönelik” olarak gerçekleştirmektedir. Bu anlamda katılımcıların ilgi alanlarına dair, seçmek istedikleri dersi sevmeye, ilgilenmeye ve merak duymaya faktörlerinin etkili olduğu söylenebilir. Öğrencilerin ders seçimini ayrıca “akademik personele yönelik” olarak gerçekleştirmesinde, akademik personelin alana dair niteliği ve dersi anlatış biçiminin de önemli olduğunu söylemek mümkündür. Ders seçimine ilişkin alınacak dersin gelecekte tez konusu seçimindeki yararı ile birlikte, çağın getirmiş olduğu yenilikleri benimseyen güncel derslerin de müfredat içerisinde yer verilmesi bu seçime ilişkin diğer nedenler arasındadır. Katılımcılar her ne kadar birçok nedenden hareketle ders seçme işlemini gerçekleştirse de öğrencilerin çoğunluğu tarafından zorunlu derslerin yoğunlukta olduğu, seçmeli ders havuzunun ise azınlıkta olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların konu hakkındaki görüşlerine şu şekilde yer verilmiştir:

“Hem yüksek lisansımda hem de doktora zorunlu olan derslerim vardı. Zorunluları mecburen almakla birlikte, seçmelileri ilgi alanımla beraber ileride nasıl bir tez yazmak isterim ve yapmak istediğim çalışmalara katkı sağlayacak neler olabilir motivasyonu doğrultusunda seçtim.” (K6)

■ **Şekil 4.** Katılımcılara Göre En Faydalı Derslerin Sayısal Dağılımı

“Yüksek lisanstan kaynaklı olarak öğretim elemanlarının çoğunluğunu tanıyordum. Öğretim elemanlarının açtıkları derslere bakarak ve bunları inceleyerek dersin yürütücüsü kimse ona göre seçimlerimi yaptım.”(K15)

“Dersleri seçme konusunda özellikle bizim bölümlerde UTL denildiği zaman bir uluslararası ticaret bir de lojistik dersleri oluyor. Ben özellikle yönetim ve lojistik derslerinden uzak durmaya çalışarak daha çok makro iktisat ağırlıklı dersleri almaya çalıştım. Öncelikli olarak kendi ilgi alanım ve ileride tez yazacağımı düşündüğüm alanda kendimi geliştirmek istedim.”(K24)

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcılar en faydalı dersin, ağırlıklı olarak “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” dersi olduğunu belirtmiştir. Buna neden olan temel unsurlar arasında bu ders kapsamında öğretilen çeşitli bilgi veya yöntemlerin öğrencinin akademik anlamda ilerlemesine katkıda bulunması ve yöntem bilindiği takdirde gelişme sağlanabileceğinin ifade edilmesi gelmektedir. “Uluslararası Ticaret Teorileri ve Politikası” ve Pazarlama” dersleri de diğer öğrenciler tarafından faydalı bulunan derslerdir. Şekil 4’te bunlara ilişkin elde edilen veriler gösterilmekle birlikte, UTL’de en faydalı bulunan diğer dersler; “Tedarik Zinciri Yönetimi”, “Küresel Lojistik Yönetimi” “Uluslararası Ticari Yazışmalar”, “Uygarlık ve Lojistik Performans”, “Lojistikte Güncel Konular” vb. şeklindedir.

Katılımcıların en faydalı dersler hakkındaki görüşlerinin bir kısmı şu şekildedir:

“En faydalı ders bence dersin tarzına ve türüne göre değişkenlik gösteren bir şey. Ama Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi akademik anlamda ilerlemeye yönelik

olduğu için bu dersin çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Çünkü yapacağımız yayınlarda nitelikli bir şekilde nasıl bir yol izlememiz gerekiyor bunu öğretiyor.”(K18)

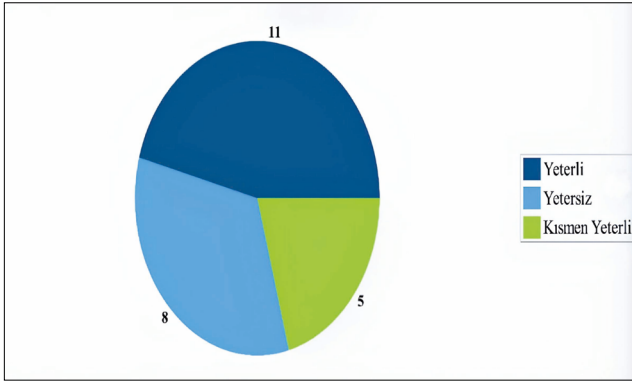
“En faydalı ders Uluslararası Ticaret Teorileri ve Politikasıydı. İşletme lisanstan geldiğim için bu derste uluslararası ticaret teorilerini ve politikalarını derinlemesine bir şekilde özümseyerek öğrendim. Daha yüzeysel bildiğim konuları bu ders sayesinde araştırma fırsatım da oldu. Hatta kendi yüksek lisans tez konumu da sunum ve bildiri hazırladığım bu dersin konularından biri sayesinde seçtim. O dersi almam bu manada kendi yüksek lisans tez konuma da etki etti.”(K2)

“En faydalı ders Lojistikte Güncel Konular ve Pazarlamaydı. Bu dersler hem işletme okuduğumdan bana yakın geliyordu hem de güncel hayatın içerisinde konuları içeriyordu. Daha dinlemesi keyifli, alanları geniş ve aynı zamanda bana başka şeyler de öğreterek farklı düşünmemi sağladı. Bu dersler, gündelik hayatın içerisinde olup da sonradan fark ettiğim şeyleri gösterdi. Güncel konularda da mesela öğretim elemanımızın yaklaşımı çok güzeldi ve keyifli geçiyordu.”(K17)

Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersinin Yeterlik Durumu

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların çoğunluğu, lisansüstü eğitim süresince alınan araştırma yöntemleri dersini yeterli bulmuştur. Her ne kadar çoğunluk tarafından ilgili ders, yeterli bulunmuş olsa da yetersiz gören katılımcıların sayısı da yadsınamaz düzeydedir. Katılımcıların geri kalan kısmı dersin kısmen yeterli olduğunu ifade ederken, bir tanesi bu dersi almadığını belirtmiştir.

■ **Şekil 5.** Katılımcıların Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersine İlişkin Görüşlerinin Sayısal Dağılımı

■ Şekil 5’de öğrenciler tarafından elde edilen veriler gösterilmiştir. Katılımcıların bir kısmı tarafından bu dersin “yetersiz” görülmesinde temel unsur, dersi online şekilde almış olmaları ve makale veya tez yazmaya başladıklarında öğrendiklerini uygulamaya dönük büyük eksiklik duymalarıdır.

Katılımcıların bir kısmı tarafından “kısmen yeterli” görülmesinin altında da öğrenilen yöntemlerin mutlaka diğer yöntemler ile desteklenmesi ve ders içeriğinin zenginleştirilmesi yatmaktadır. Konu hakkındaki katılımcı görüşlerinin bir kısmı aşağıdaki gibidir:

“Eğitimimizin yeterli olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu alanı anlatan öğretim elemanımızın, anlatımını çok seviyorum ve takdir ediyorum. Bu dersi yüksek lisansta severek dinledim. Ancak şu şekilde bir şey olabilir: Konu çok detaylı bir konu olduğundan bir dönemde vermek yerine, iki dönem de verilebilir. Örneğin Bilimsel Araştırmalar ve Etik II şeklinde verilerek kapsam daha da detaylandırılabilir ya da ikinci etapta ikincil verilerde benimsenen yöntemler ile ilgili de bilgi verilebilir. Bir de lisansüstü eğitiminiz boyunca birçok ders alıyorsunuz ancak en önemlilerinden biri de bilimsel araştırma dersi.” (K16)

“Yeterli olmadığını düşünüyorum. Ne zaman ki makale yazmaya başlıyorsunuz, yeterli olmadığını o zaman anlıyorsunuz. Bilimsel araştırma yöntemlerinde gösterilen konuları sürecin içerisinde yapa yapa öğrendim diyebilirim.” (K7)

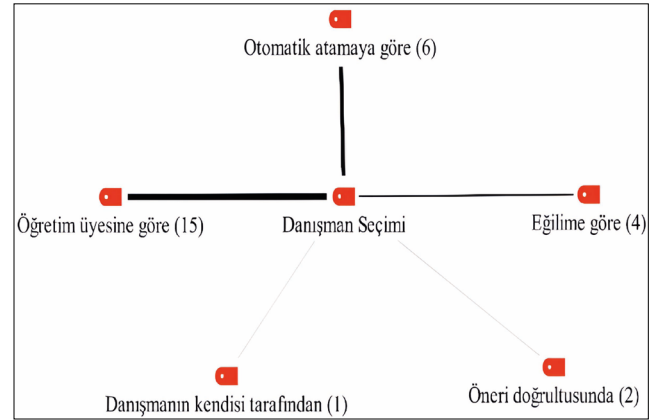
“Yüksek lisansta aldığım bu dersten hareketle şunları söyleyebilirim. Bence içeriğinin çok daha dolu olması gereken bir ders. Belki de hatta lisansın son senesinde bile öğrencilere bu konuda yol gösterilebilir. Çünkü yüksek lisansa başladığınızda bu konu ile ilgili bir şey bilmiyorsunuz ve sudan çıkmış balık gibi oluyorsunuz. Yöntem, akademik yazım, atıf yapımı, kaynakça hazırlama gibi konularda çok şey bilmiyorsunuz ve yazdığınız şey sanki lise kompozisyonu gibi oluyor. Bunları ilk defa duyan öğrenciler için de aşırı zor ve garipmiş gibi geliyor. Bunun da temellerini mutlaka

lisansta atmak lazım. Öğrenci yüksek lisans yapsın veya yapmasın hiç önemli değil, en azından bunun temelini alıp yüksek lisans ve doktora bunu daha geliştirmelidir. Bu manada yüksek lisansta aldığım dersler amacını ne kadar karşılamıştır yarı yarıya bile karşılamamıştır diyebilirim.” (K5)

Danışman Seçimi

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcılar tez danışmanlarını seçim işlemini “öğretim üyesine göre”, “otomatik atamaya göre”, “eğilime göre”, “öneri doğrultusunda” ve “danışmanın kendisi tarafından” gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Bunlara ilişkin elde edilen veriler Şekil 6’da gösterilmiştir.

■ **Şekil 6.** Danışman Seçime İlişkin Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

■ Şekil 6’da da görüldüğü üzere UTL ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören öğrenciler, danışman seçimlerini en çok “öğretim üyesine” yönelik olarak gerçekleştirmektedir. Katılımcıların bir kısmına göre bunda etkili olan temel faktörler, öğrencinin çalışmak istediği alan ile akademik personelin alanının aynı olması, akademik danışman ve öğrenci arasındaki iletişim, uyum, öğrenciye vakit ayırabilme ve rehberlik edebilme faktörleridir. Bu kapsamdan hareketle, yüksek lisans ve doktora öğrencilerin çoğunluğunun danışmanlarını kendilerinin belirleyebilme hakkına sahip olduğu çıkarımı yapılmaktadır. Ancak her ne kadar öğrencilerin çoğunluğu danışmanlarını kendileri belirleyebilse de danışman seçimi otomatik atamaya göre belirlenmiş katılımcılar da mevcuttur. Danışman seçiminde ayrıca öğrencilerin “eğilimi” de etkilidir. Öğrencilerin UTL alanından hangisine yakınlığı var ise ona göre seçim yapıp ya uluslararası ticaret ya da lojistik alanında çalışabilmektedir. Konu hakkındaki katılımcı görüşlerinin bir kısmı şu şekildedir:

“Tez danışmanımı seçerken aklımda olan iki öğretim elemanından biri olsun istemişim. Seçerken öğretim elemanlarının özelliklerini araştırdım. Sektörde uzun yıllar çalıştığım alan danışmanımın da alanı olduğundan, ortak bir

nokta bulacağımızı ve lojistik alanında da kendisinin yeterli olduğunu düşündüm. Araştırma konusunda da tam bir rehber olabilecek bir kişiydi. Dolayısıyla tamamen öğretim elemanının niteliklerini göz önüne alarak bir seçim yaptım.” (K10)

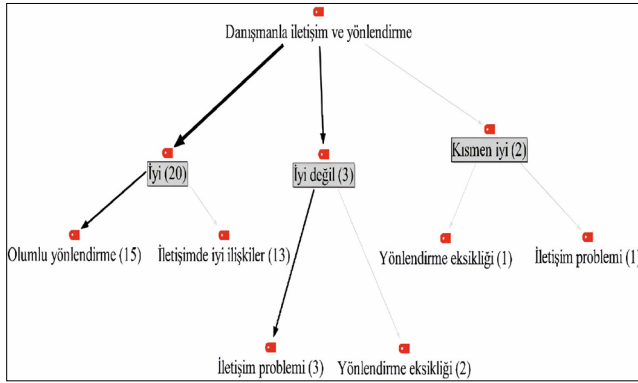
“Tez danışmanımız sistem içerisinde otomatik olarak tanımlanıyor. İstersek kendimiz sonrasında danışmanımızı değiştirebiliyoruz. Ancak ben buna sonrasında gerek duymadım.” (K8)

“Hangi konuda eğilimim olduğunu bildiğim için kendi alanımla ilgili çalışan öğretim elemanlarını gözden geçirdim. Danışmanımı seçerken de aldığım derslerdeki yatkınlığımı düşünüp hangi öğretim elemanı ile iletişimin daha iyi ise ona yöneldim. Ayrıca yapmış oldukları akademik çalışmalara baktım ve bundan hareketle de kendi çalışmayı düşündüğüm alanla kesişip kesişmediğini göz önünde bulundurdum” (K6)

Danışmanla İletişim ve Yönlendirme

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların büyük çoğunluğu danışman ile iletişim ve yönlendirilmelerinin “iyi” olduğunu belirtmiştir. Geri kalanları ise sırasıyla “iyi değil” ve “kısmen iyi” şeklinde fikir beyan etmiştir. Bunlara ilişkin elde edilen veriler Şekil 7’de gösterilmiştir.

■ Şekil 7. Katılımcıların Danışmanları İle İletişim ve Yönlendirmesine İlişkin Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

■ Şekil 7’de de görüldüğü üzere UTL ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların çoğunluğu danışmanla iletişimlerinin ve danışmanlarının kendilerini yönlendirmelerinin “iyi” olduğunu ifade etmektedir. Bunda etkili olan temel faktörler akademik danışman ve öğrenci arasındaki “iletişimin iyi olması” ve “olumlu yönlendirilmedir”. Danışmanla iletişim ve yönlendirmeyi “kısmen iyi” ve “iyi değil” olarak değerlendiren katılımcıların nedenleri ortak noktada kesişmektedir. Katılımcılara göre buna neden olan en temel problem, “akademik danışman ve öğrenci arasındaki iletişim sorunu” ve “yönlendirme eksikliğidir”. Konu hakkındaki katılımcı görüşlerinin bir kısmı aşağıda gösterilmiştir:

“Bana göre iletişimimiz ve beni yönlendirmesi çok iyi. Danışmanımın bu süreçte biraz daha uzaktan izleyerek, yönlendirerek ve çok da fazla müdahale etmeden davranışı, açıkçası hoşuma gidiyor. Bu anlamda kişinin kendi başına öğrenmesi de bana daha kalıcı oluyor gibi geliyor, danışmanlar tamamen her şeyi sunduğunda öğrenciler tembelleğe yönelebiliyor.” (K11)

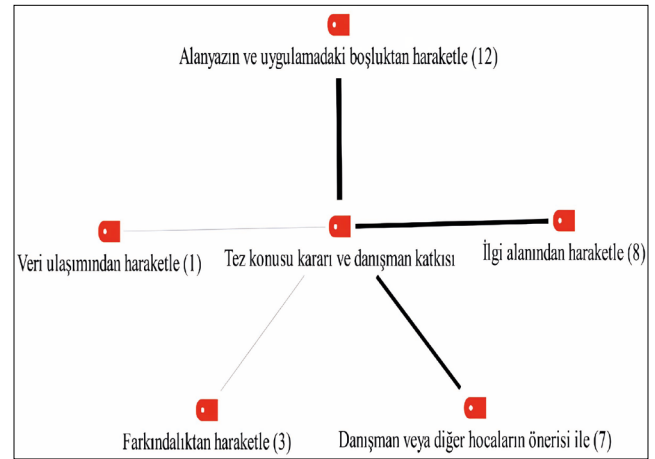
“İletişimimiz açıkçası neredeyse yok gibiydi. Bu sadece benim nazarımda değil danışmanımın idari görevleri olduğu için de ulaşılması oldukça zordu. Bir de dersle ilgili normal bir mesaj attığımızda bile zor cevap verebiliyordu, mesajımızı görüp görmediği bile kesinlikle belirsizdi. Bu anlamda mail veya telefon yoluyla ulaşamıyordum.” (K21)

“Danışmanım ile iletişimin aslında daha iyi olabilirdi diye düşünüyorum. Bazen iletişim sürecinde ulaşamama problemi ile karşılaştığım durumlar oldu. İstediğim her an ulaşamadım, ancak üsteleyerek iletişim kurabildim. Ben sektörde olduğum için bu manada ilerleyebildim ancak normal bir öğrenci yönlendirme bekleyeceğinden ilerleyemeyebilir” (K1)

Tez Konusu Seçimi ve Danışman Katkısı

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcılar tez konusu seçimi ve bu süreçteki danışmanlarının katkısının “alanyazın ve uygulamadaki boşluktan hareketle”, “ilgi alanından hareketle”, “danışman veya diğer öğretim elemanlarının önerisiyle” “farkındalıktan hareketle” ve “veri ulaşımından hareketle” gerçekleştiğini vurgulamıştır. Bunlara ilişkin elde edilen veriler Şekil 8’de gösterilmiştir.

■ Şekil 8. Tez Konusu Seçimi ve Danışman Katkısına İlişkin Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

■ Şekil 8’de de görüldüğü üzere katılımcıların çoğunluğu tarafından tez konusu kararında “alanyazın ve uygulamadaki boşluk” etkilidir. Bu anlamda konunun öncesinde alanyazında çok çalışılmamış olmasının yanında, iş sahasında görülen bir eksiklik de UTL alanına faydalı olmasından ötürü tez konusu olarak tercih edilebilmektedir.

Bunun yanında tez konusu kararında öğrencilerin “ilgi alanları” da etkilidir. Öğrencilerin bir kısmı tez konularını “danışman veya diğer öğretim elemanlarının önerileri” doğrultusunda da şekillendirebilmektedir. Tez konusu kararı sonrasında katılımcıların tamamı, akademik danışmalarının çeşitli iyileştirmeler neticesinde seçimlerini onayladığını belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

“Literatürden yola çıkarak daha öncesinde çalışmak istediğim bir alan vardı. Bunlardan biri lojistik performans diğeri de ticaretti. Bu anlamda hem alanyazındaki boşluktan hareket ettim hem de kendi bölümüm ile ilgili olmasına özen gösterdim. Tez konumu belirleme sürecinde de danışmanım beni destekledi ve konumu güzel buldu.” (K14)

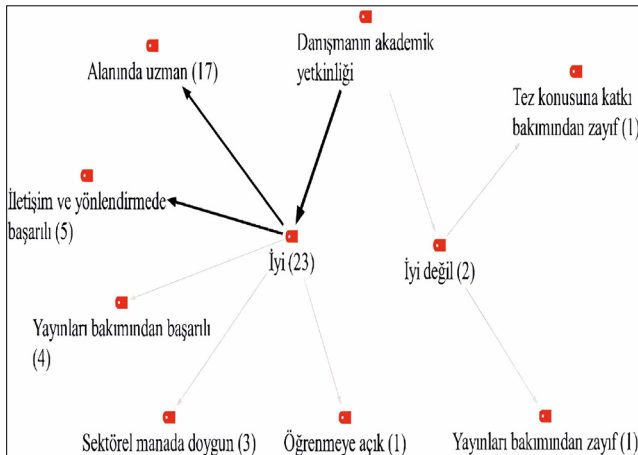
“Tez konumu ilgi alanım nezdinde gerek geleceğin konusu olması gerekse de gelecek yaşamda lojistiğin birçok faaliyetinde hayatımıza girecek olmasından hareketle seçtim. Danışmanımın da bu süreçte katkısı beni desteklemek oldu. Tez konumun uygun olup olmadığına dair araştırmalar da yaparak nihai bir karara ulaştık.” (K8)

“Tez konumu danışmanım belirledi diyebilirim. Literatürdeki boşluktan hareketle yöntem ile farklılaştırılabilir ve alanımla yakından ilişkili bir konuydu.” (K16)

Danışmanın Akademik Yetkinliği

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların büyük çoğunluğu, lisansüstü eğitimleri boyunca danışmanlarının akademik yetkinliğini “iyi” olarak değerlendirmiştir. Bunun yanında, her ne kadar çok az da olsa danışman yetkinliği “iyi değil” şeklinde değerlendiren katılımcılar da mevcuttur. İyi değerlendirmesinin altında yatan faktörler danışmanın “alanında uzman”, “iletişim ve yönlendirmede başarılı”, “yayınları bakımından yetkin”, “sektörel manada doygun” ve “öğrenmeye açık” bir niteliğe sahip olmasıdır. Bunun yanında

■ **Şekil 9.** Danışmanların Akademik Yetkinliğine İlişkin Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

“tez konusuna katkısı” ve “yayınları” bakımından zayıf olması da iyi şekilde nitelendirilmeme nedenidir. Bunlara ilişkin elde edilen veriler ■ Şekil 9’da gösterilmiştir:

Danışmanın akademik yetkinliğini “iyi” olarak nitelendiren katılımcıların bu düşüncelerinde etkili olan en temel faktör danışmanın “alanında uzman” olmasıdır. Bunun yanında danışmanın edindiği bilgi ve deneyimleri öğrenci ile paylaşabilmesi ve akademik anlamda yönlendirebilmesini ifade eden “iletişim ve yönlendirmede başarı” unsuru da katılımcılar tarafından danışmanlarının akademik yetkinliğini tarif eden diğer faktörlerdir. Öğrenciler danışmanlarının nitelikli dergilerde yayın çıkarmış olmasına da dikkat etmektedir. Katılımcıların bu görüşlerinden bir kısmı şu şekildedir:

“Zaten danışman seçimi yaparken de danışmanın akademik yetkinliğini gözetererek bu seçimi bilinçli olarak yapmış biriyim. Verdiği derslerdeki yetkinliği nedir ya da yaptığı uluslararası çalışmalar hangi dergilerde yayımlanıyor, ulusal çalışmalarda hangi konuları ele almış bunlara bakarak seçim yaptığım için alanında yetkin olduğunu düşündüğüm bir öğretim elemanı ile çalışmayı tercih ettim.” (K2)

“Danışmanımın akademik yetkinlik bakımından iyi olduğunu düşünüyorum. Yalnızca alanlar farklı olduğundan dolayı, bizim bölümümüzün de bir dezavantajı olarak direkt olarak bu alanın içinden gelen bir öğretim elemanı olmamasından kaynaklı, her öğretim elemanı kendi uzmanlığı nezdinde bir şeyler öğretebiliyor ve aktarabiliyor.” (K8)

“Danışmanımın akademik yetkinliğinin çok iyi olmadığını kanıslıyordum. Bu anlamda, tez konuma katkı sağlayacak akademik yetkinliği oldukça zayıf diyebilirim. Sadece kavramsal çerçevede yardımları oldu.” (K1)

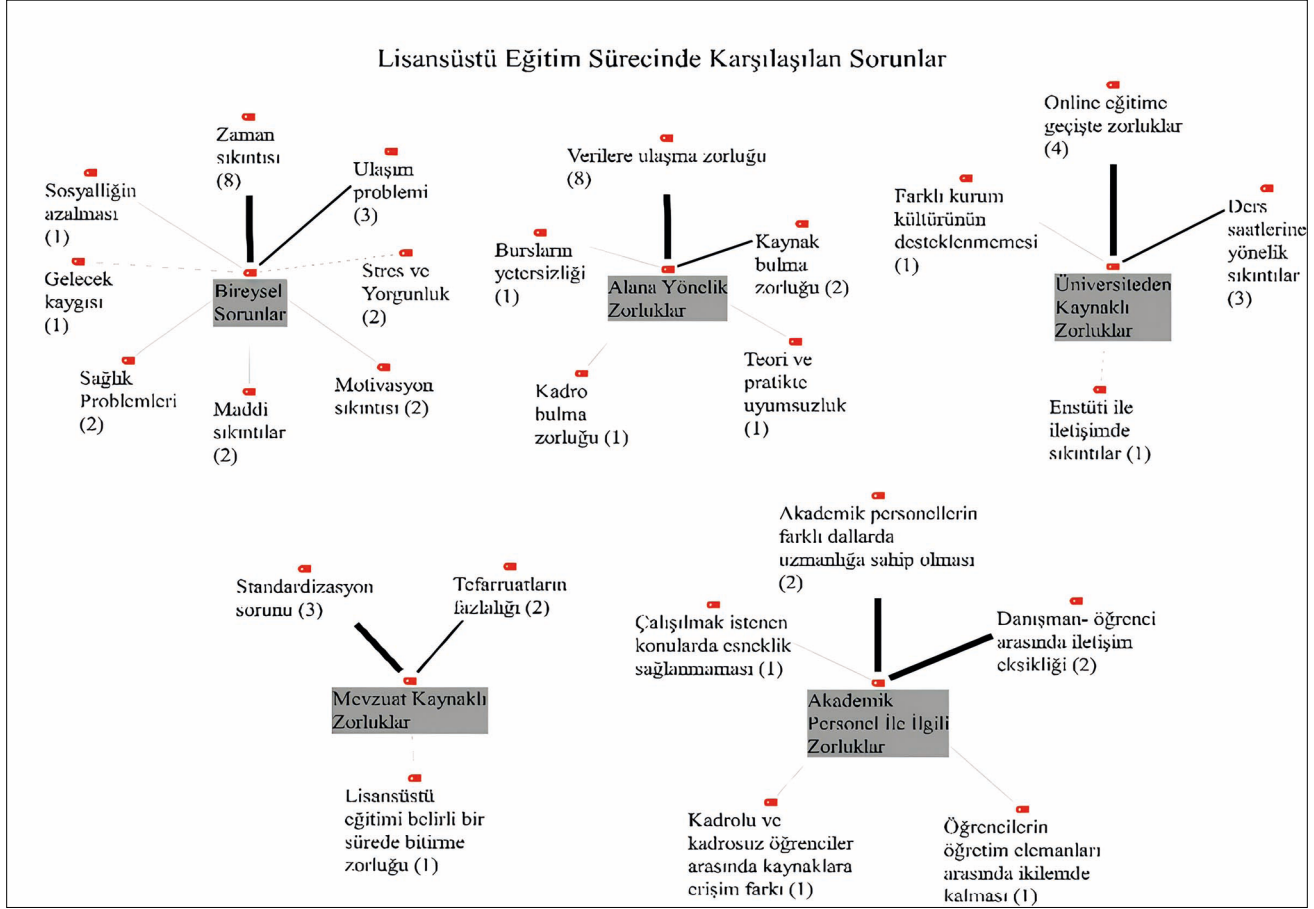
Lisansüstü Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların kaynakları “bireysel zorluklar”, “alana yönelik zorluklar”, “üniversiteden kaynaklı zorluklar”, “mevzuat kaynaklı zorluklar” ve “akademik personel ile ilgili zorluklar” şeklinde ortaya çıkmıştır. Bunlara ilişkin elde edilen veriler gruplandırılmış bir biçimde ■ Şekil 10’da gösterilmiştir.

■ Şekil 10’da da görüldüğü üzere, yaşanan bireysel zorluklar bazında katılımcıların çoğunluğu “zaman sıkıntısı” ile karşılaştığını ifade etmiştir. Bu sıkıntı ile karşılaşmalarında öğrencilerin aldıkları derslerdeki ödev yükü, yayın çıkarma zorluğu ve özel yaşamlarına yeterince vakit ayıramama vb. sorunların strese neden olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında lisansüstü öğrenim gören katılımcıların bir kısmının çalışıyor olması nedeniyle, öğrenciler ders saatlerine yetişme ve izin alma problemleri ile karşılaşmış ve zamanını yönetmekte güçlük çekmiştir. Yine bireysel zorluklar

■ Şekil 10. Lisansüstü Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Kaynaklarına İlişkin Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

bazında “ulaşım problemi” de lisansüstü öğrenimini farklı bir ilde gerçekleştiren katılımcılar için karşılaşılan güçlüklerden biridir. Bu zorluğu yaşayan katılımcılar önemli oranda ulaşım maliyeti, derslere gidış gelişin uzun zaman alması vb. çeşitli sorunlar yaşamıştır. Alana yönelik zorluklar bazında katılımcıların bir kısmı “verilere ulaşma zorluğu” yönünden sorun yaşamıştır. Buna göre öğrenciler nicel bir araştırma yapmak istediklerinde işletmelerin ticari faaliyetlerine ilişkin rakamsal verilere ulaşabilmelerinin veya birincil veri kullanılacaksa sahadan anket verileri toplayabilmelerinin oldukça zor olduğunu belirtmiştir. Üniversiteden kaynaklı zorluklar bazında, pandemi süreci ile birlikte katılımcıların bir kısmı öğrenim gördükleri üniversitelerde online eğitime geçişte birtakım zorluklar ile karşılaşmıştır. Bundaki en temel faktör derslerin yüz yüze olmamasından kaynaklı verimin düşmesi ve ders saatlerinin esnek oluşudur. Bu örneklerin çoğaltılması mümkün olmak ile birlikte, katılımcıların bir kısmının görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Doktorada kısıtlı zamanda çok fazla ders alıyoruz. Kısa zamanda hem ulaşımı sağlamak hem derslerin hakkını vererek onları tamamlayıp geçmek, hem de verilen çalışmalarını yapmaya çalışmak çok fazla iş yükü ve stres oluşturuyor.” (K2)

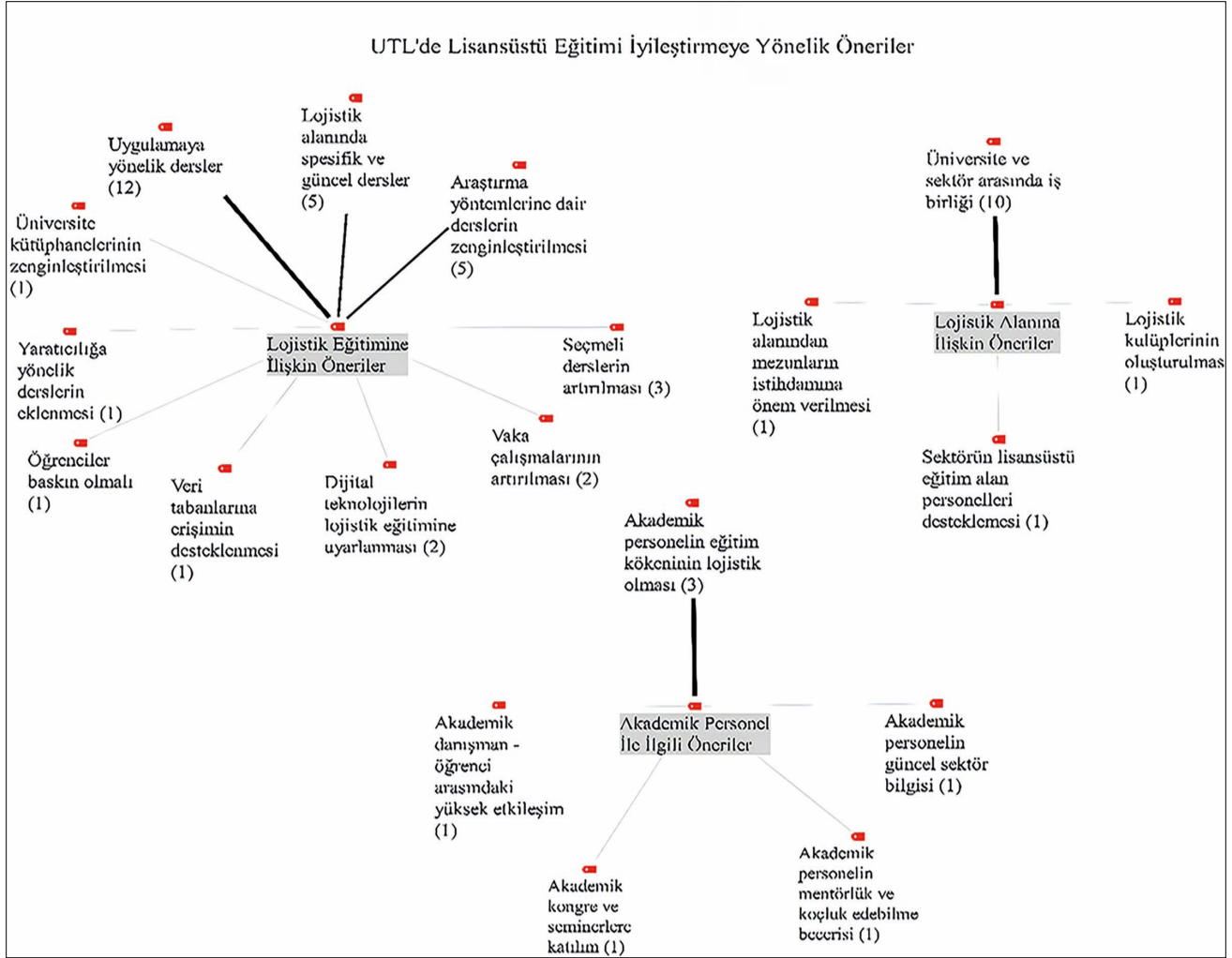
“Nicel bir araştırma yapacaksanız ve bu araştırma anket ile veri toplama veya işletmelerin ticari faaliyetlerine ilişkin rakamsal veriler toplama ise bunlara ulaşmak oldukça zor olmaktadır. Bizim alanımızda da ikincil veriler ile çalışmak daha kısıtlı ve direkt olarak sahaya inip bir şeyler yapmak gerekiyor. Bu anlamda sahadan veri toplamak oldukça güç.” (K6)

“Yüksek lisansta ders dönemim pandemi sürecine denk geldiği için uzaktan eğitime katılmak benim için çok zor oluyordu ve ders saatlerim işime uymuyordu.” (K20)

Lisansüstü Eğitimi İyileştirmeye İlişkin Öneriler

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalında lisansüstü öğrenim gören katılımcılar UTL ana bilim dalında lisansüstü eğitimi iyileştirmeye ve geliştirmeye yönelik “lojistik eğitimine ilişkin”, “lojistik alanına ilişkin” ve “akademik personel” ile ilgili öneriler sunmuştur. Bunlara ilişkin elde edilen veriler gruplandırılmış bir biçimde ■ Şekil 11’de gösterilmiştir.

■ Şekil 11’de de görüldüğü üzere, katılımcıların çoğunluğu UTL ana bilim dalında uluslararası ticaret ve lojistik ana bilim dalında lisansüstü eğitimi iyileştirmek için

Şekil 11. UTL Ana Bilim Dalında Lisansüstü Eğitimi İyileştirmeye Yönelik Oluşan Kodlar ve Frekans Dağılımı

“uygulamaya yönelik derslerin eklenmesi” gerektiğini ifade etmektedir. Öğrenciler tarafından bu öneri lojistik eğitiminde akademi ve sahada öğretilenlerin tam olarak birbirini tamamlamadığı gerekçesinden hareketle, uygulamalı eğitim ile her ikisi arasında bir bütünlük sağlanarak akılda kalıcılığın artacağı belirtilmiştir. Bunun yanında lojistik alanına ilişkin önerilere ilişkin öğrencilerin bir kısmı, UTL’nin sektörle yakından bağlantılı bir alan olması yönüyle, “üniversite ve sektör arasında iş birliği” oluşturulmasını, üniversiteden-sanayiye, sanayiden-üniversiteye bilgi akışının sağlanarak çeşitli seminerler, ziyaretler ve davetler düzenlenmesini tavsiye etmektedir.

Akademik personel ile ilgili önerilere ilişkin UTL’de ders veren akademik personellerin eğitim kökenlerinin lojistik olması veya mümkün değilse en azından yayınlarının bir kısmının bu alanda olması gerektiğinin altı çizilmektedir. Öğrenciler ayrıca akademik anlamda ilerlemelerine katkıda bulunacak araştırma yöntemleri dersinde öğretilenlerin zenginleştirilmesi ve daha farklı yöntemler ile desteklenmesini önermektedir. Bu örneklerin çoğaltılması mümkün olmak ile birlikte, katılımcıların bir kısmının görüşleri şu şekildedir:

“UTL ile ilgili uygulamaya yönelik derslerin biraz daha fazla olabileceğini düşünüyorum. Derslerin uygulamalı bir şekilde en azından seçmeli olarak açılmasının güzel olacağı kanısındayım. Çünkü UTL alanında birçok şey terimsel manada biliniyor fakat tanımda kalıyor. Konteyner diyoruz mesela buna eğer hiç dokunmamış isek canlı bir şekilde yerinde görmek, içine nasıl yüklemenin yapıldığını bilmek oldukça faydalı olur.” (K12)

“Bazı konularda sektörden gelen kişilere ders anlatılabilir, yüksek lisans ve doktora tezlerinde de konu belirlerken sektörden gelecek ihtiyaçlar göz önünde bulundurulabilir. Bu manada teoriyi pratik ile örtüştürmek için operasyonel bir iş birliği sağlanabilir.” (K11)

“Eğitim kökeninde lojistik bulunan öğretim elemanlarının tercih edilmesinin daha iyi olacağını düşünüyorum. YÖK’ün bu anlamda lojistik bölümünde doktora programı açarken alanı lojistik olan öğretim elemanı şartını getirmeli. Eğer doktora alanı lojistik olan bir öğretim elemanı mevcut değil ise de en azından yayınlarını o alanda yapmış olması şeklinde bir şart konulabilir.” (K5)

Tartışma ve Sonuç

Bilimsel bilginin üretilmesi, bilim insanlarının yetiştirilmesi ve üst düzey sektör yöneticilerinin iş yaşamına kazandırılmasını sağlayan lisansüstü eğitim, ülkelerin kalkınmasında belirleyici bir role sahiptir. Lisansüstü eğitimin yapıtaşlarından biri olan öğrenciler, öğrenim gördükleri süreçte birçok sorun ile karşılaşabilmektedir. Uluslararası Ticaret ve Lojistik ana bilim dalındaki lisansüstü öğrencilerin yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların çoğu akademik kariyer yapabilmek için lisansüstü eğitimi tercih etmektedir. Öğrencilerin lisansüstünden beklentileri kısmen gerçekleşmiştir. Ders seçimleri yoğunlukla öğrencilerin ilgi alanına göre yapılmaktadır. Bilimsel araştırma dersinin en faydalı ders olduğu düşünülmektedir. Danışman seçiminde öğretim üyesi önemli rol oynamaktadır. Danışman ile öğrencinin iletişimi genel olarak iyidir. Tez konusu seçilirken alandaki boşluk dikkate alınmakta, danışmanın akademik yetkinliği yeterli bulunmakta, öğrenciler zaman problemi yaşamakta, verilere ulaşmada sorunlarla karşılaşmakta ve uygulamaya yönelik derslerin artması dışında lojistik kökenli akademisyenlerin sayısının da çoğalması istenmektedir. Bu sonuçlar aşağıda detaylı olarak irdelenmiştir.

UTL ana bilim dalındaki katılımcıların çoğunun lisansüstü eğitimi alma amacı akademik kariyer yapmaktır. Elde edilen bulgular, lisansüstü eğitime başlama amacındaki akademik kariyer motivasyonunun farklı ana bilim dallarında yapılan çalışmalar (Baş, 2013; Koşar vd., 2020; Nas vd., 2016; Oluk & Çolak, 2005) ile benzer nitelikte olduğunu göstermektedir. UTL ana bilim dalındaki katılımcılar akademik bilgi birikimini artırma, mesleki gerekçeler ve uzmanlık elde etme gibi sebepler ile de lisansüstü eğitim alma ihtiyacı hissedebilmektedir. Nitekim Topal vd. (2017)'nin Eğitim Bilimleri Enstitüsünde öğrenim gören öğrenciler ve Aktan (2020)'in öğretmenler üzerinde yaptığı çalışmalarda da katılımcıların benzer gerekçeler ile lisansüstü eğitimi tercih ettiği tespit edilmiştir.

UTL ana bilim dalındaki katılımcıların lisansüstü eğitimden beklentileri incelendiğinde yoğunluğun, akademik bilgi birikimini artırma unsurunda toplandığı görülmüştür. Bunun yanında beklentiler içerisinde, uzmanlaşma ve akademik kariyer gibi unsurların da bulunması katılımcıların lisansüstü eğitim alma amaçları ile beklentilerinin ortak olduğu çıkarımına varılmasını sağlamıştır. Kurtoglu Erden ve Seferoğlu (2021)'nin Bilgisayar Öğretimi ve Teknoloji Eğitimi (BÖTE) alanında lisansüstü eğitim alan öğrencilerin ve Gömleksiz ve Yıldırım (2013)'in Eğitim Bilimleri Enstitüsüne kayıtlı katılımcıların lisansüstü eğitimden beklentilerine yer verdiği çalışmalarda da alanında derinlemesine bilgi sahibi olma ve akademik kariyer temalarının yer alması bu bulguyu destekler niteliktedir. UTL ana bilim dalındaki öğrencilerin çoğunluğu, lisansüstü eğitimden beklentilerinin kısmen

gerçekleştiğini ifade etmiştir. Buna neden olan en temel faktörler, lojistik eğitiminde teoride anlatılanların, saha kısmında uygulama ile birbirini tamamlayamaması ve katılımcıların eğitimlerine henüz devam ediyor oluşudur. UTL alanında lisansüstü eğitim veren üniversitelerin reel sektör ile ilişkilerini geliştirmeleri, teoride anlatılan konuları uygulama ile desteklemeleri, gerekirse derse sektörden alanla ilgili uzmanları konuk etmeleri öğrencilerin beklentilerinin karşılanmasına yardımcı olacaktır. Özellikle lisansüstü derslerde güncelin takip edilerek derslerde güncel konulara ve örneklerle yer verilmesi, hatta güncel olaylara göre derslerin kapsamının genişletilmesi de teori ile pratik arasında daha kolay ilişki kurulmasına yardımcı olacaktır.

UTL ana bilim dalındaki katılımcıların çoğunluğunun zorunlu dersleri yoğunlukta, seçmeli dersleri ise azınlıktadır. Seçmeli derslerin ise öğrencilerin ilgi alanına yönelik olarak belirlendiği tespit edilmiştir. Bu tespit, öğrencinin derse dair merak duyması ve ilgilenmesi faktörleri etkili olmuştur. Katılımcılar ders seçimlerini gerçekleştirirken dersin yürütücüsü olan akademik personelin niteliklerini ve dersi anlatış biçimini de göz önünde bulundurmıştır. Her ne kadar yoğunluğu diğer katılımcılar tarafından nispeten az olsa da lisansüstü öğrenim gören kimselerin genellikle çalışıyor olması sebebiyle, ders seçimini iş yoğunluğuna ve ders programına yönelik olarak gerçekleştirdikleri anlaşılmıştır. Özen ve Altunbay (2021)'in Giresun Üniversitesinde lisansüstü öğrenimlerini sürdüren öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada da ders seçiminde benzer unsurlara öncelik verildiği tespit edilmiştir. Üniversiteler zorunlu derslerden ziyade, alanın gerektirdiği ve özellikle sektörün ihtiyaç duyduğu alanlarda seçmeli dersler açıp öğrencilerin istedikleri dersleri seçmelerine imkan verebilir.

UTL ana bilim dalındaki katılımcıların çoğunluğuna göre, lisansüstü eğitim sürecindeki en faydalı ders akademik anlamda ilerlemeye önemli derecede katkıda bulunması sebebiyle, "Bilimsel Araştırma Yöntemleridir". Söz konusu ders, katılımcılara göre, ağırlıklı olarak bir dönem içerisinde verilen müfredat kapsamında yeterlidir ancak akademik kariyerin genel gidişatı açısından değerlendirildiğinde, öğretilenlerin mutlak suretle farklı yöntemler ile desteklenmesi ve zenginleştirilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir. Karabacak (2013)'in Bilimsel Araştırma Teknikleri dersinin uzaktan öğretimine ilişkin, Eğitim Bilimleri Enstitüsünde öğrenim gören öğrencilerin görüşlerine yer verdiği çalışmada, katılımcıların bir kısmı tarafından bahsi geçen derse öğrenmek için yeterli zamanın olmadığı, bu anlamda her iki dönemde de verilmesi gerektiği önerilmiştir. Lubbe vd. (2005)'in çalışmasında da lisansüstü öğrencilerin araştırma metodolojileri hakkında net bir anlayışa sahip olmadıkları ve sadece çok az öğrencinin araştırmasına en uygun metodolojik çerçeveye karar verebilme yetisine uygun oldukları vurgulanmıştır. Bu kapsamda, UTL ana bilim dalındaki katılımcılar da ilgili dersin ancak tez veya makale gibi uygulamaya dönük çalışmalar gerçekleştirdiğinde eksik kalındığının

anlaşıldığını belirtmiştir. Bilimsel Araştırmalar dersi iki dönem halinde verilip ilk dönem alanyazın tarama, alıntı yapma veya kaynakça gösterimi, ikinci dönem ise özellikle analiz yöntemleri konuları anlatılabilir. Nicel ve nitel analiz yöntemleri ayrı dersler olarak açılabilir. Birincil veya ikincil veri analizinde kullanılan yöntemlere göre de bu ders farklı öğretim elemanları tarafından verilebilir. Böylece öğrenci hangi analizi kullanacaksa o bilimsel araştırma dersini alır. Hatta bu ders kapsamında öğrencilerin bildiri ya da makale yazması sağlanıp öğrencilerin ders kapsamında öğrendikleri konuları uygulamaya dönüştürmelerine olanak verilebilir.

UTL ana bilim dalındaki katılımcıların çoğunluğunun, akademik danışmanlarını kendilerinin belirleyebildiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin danışman seçiminde çoğunlukla öğretim üyesinin rehberlik edebilme becerisi, öğrenci ile etkileşimi ve uyumu gibi faktörler etkili olmuştur. Seçkin vd. (2014), ideal danışmanlık ölçeğinden hareketle, çeşitli üniversitelerde lisansüstü eğitim gören öğrencilerin akademik danışmanlık hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Analizler neticesinde akademik danışmanlık ölçeğinin boyutlarının rehberlik, dürüstlük, ilişki, rahat kişilik, öğrencisini tanıma ve zaman ayırma şeklinde oluşması danışman seçiminde bu faktörlerin önemini açıklar niteliktedir. Nitekim Tutar vd. (2021)'in araştırmasında da katılımcı görüşlerinden hareketle, akademik danışmanlıkta kişiler arası ilişkiler ve etkili iletişimin öğrenci -danışman ilişkisinde oldukça önemli olduğu belirtilmiştir. UTL ana bilim dalında her ne kadar yoğunluk olarak öğrenciler danışmanlarını kendileri seçebilse de, otomatik atama ile belirlenen danışmanların da olduğu anlaşılmıştır. Bu konuda öğrencinin hem iletişim hem de uzmanlık anlamında kendine yakın hissettiği danışmanı seçmesinin tez yazım sürecine katkısının daha fazla olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle üniversiteler öğrencilerin danışman seçmesi konusunda esnek davranmalıdır. Otomatik danışman ataması yönteminden vazgeçilmelidir. Tez yazımı uzun bir süreçtir ve bu süreçte de öğrencinin iletişim kurabildiği, kendine yakın hissettiği ve çalışmak istediği alanda uzman gördüğü bir danışmanla çalışması önem arz etmektedir.

UTL ana bilim dalındaki katılımcılar ağırlıklı olarak danışman ile iletişim ve yönlendirmelerinin iyi olduğunu belirtmiştir. Bundaki en temel faktör ise akademik danışman ve öğrenci arasındaki iletişimde iyi ilişkilerin ve olumlu yönlendirmenin olmasıdır. Tıpkı danışman seçiminde olduğu gibi öğrenciye rehberlik edebilme ve akademik anlamda yönlendirebilme becerisi burada da önem kazanmıştır. Akademik danışmanın iletişim ve yönlendirmesini kısmen iyi veya kötü olarak değerlendiren katılımcılar bunun nedeni olarak iletişim problemi ve yönlendirme eksikliğini göstermektedir. Yetkiner ve İnce (2016)'nin Eğitim Bilimleri Enstitüsünde lisansüstü öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, danışmanla görüşememe ve yeterli danışmanlık hizmeti alamamanın tez aşamasında önemli zorluklara neden olduğu ifade edilmiştir. Can (2023) da hem Türkiye hem de

dünyadaki lisansüstü öğrencilerinin akademik ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunacak danışmanlara ihtiyaç duyduklarını, danışman desteğinden mahrum kalmanın tezi tamamlayamamaya neden olduğunu vurgulamıştır. Bu anlamda akademik danışmanlar öğrenci ile etkileşimde daha aktif olmalı, gerek mail, gerek online görüşme gerek düzenli yüz yüze randevular ile tez sürecini yönetmelidir. Danışmanlar öğrencileri yönlendirmeli, eksik kaldıkları noktalarda onlara yol göstermelidir. Tezi sadece bittikten sonra okumamalı, tezin her aşamasında öğrenciye gerekli desteği sağlamalıdır.

UTL ana bilim dalındaki katılımcılar yoğunlukla tez konusu seçimlerini alanyazın ve uygulama alanındaki boşluktan hareketle gerçekleştirmiştir. Nitekim bu noktada hem alanyazın, hem de uygulama kısmındaki boşluklar ve UTL alanındaki sektörel sorunların konu seçiminde belirleyici olduğu görülmüştür. Ayrıca tez konusu seçimi öğrencinin ilgi alanı ve danışman önerisi gibi unsurlar ile de şekillendirilmiştir. İpek Akbulut vd. (2013), doktora tez sürecinde katılımcıların tez konusu belirleme sürecine yer verdiği çalışmada alanyazında eksik olan konu, ilgi alanı ve danışman önerisi vb. unsurların tez konusu kararında etkili olduğunu tespit ederek çalışmanın bulgularına paralel sonuçlar bulmuştur. Öğrencilerin alanyazında boşluk olan veya iş sahasında karşılaşılan eksikliklerle ilgili konularda çalışması desteklenmelidir. Böylelikle hem daha özgün tezler yazılmakta hem de sektörel sorunlarla ilgili çalışmalar yapıp sektöre çözüm önerileri sunulabilmektedir.

Araştırma grubundaki katılımcıların çoğunluğu, lisansüstü eğitimleri süresince danışmanlarının akademik yetkinliğini iyi olarak değerlendirmiştir. Öğrencilerin iyi olarak değerlendirmesinin altında yatan en önemli sebep, danışmanlarının alanında uzman olduğunu düşünmüş olmasıdır. Bunun yanında tıpkı, danışman seçimi ve danışmanla iletişim ve yönlendirme süreçlerinde olduğu gibi, danışmanın akademik yetkinliğini değerlendirmede de iletişim ve yönlendirmede başarı unsuru ön plana çıkmıştır. Öğrencilerin ayrıca danışmanlarının akademik yetkinliklerini değerlendirirken nitelikli dergilerde yayın çıkarmış olunmasına da dikkat ettiği anlaşılmıştır. Sever ve Ersoy (2017)'un eğitim bilimleri alanında doktora yapan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada katılımcılar; danışmanlarının alanında uzman olma, rehberlik edebilme ve öğrenmeye açıklık gibi becerilere sahip olmasının, lisansüstü eğitim sürecinin olumlu anlamda yürütülmesinde gerekli özellikler olduğu vurgulanmaktadır. Can (2023) da danışman desteğinin öğrencinin başarısını artırdığını, öğrencilerin tez yazım sürecinde rehberliğe gereksinim duyduklarını dile getirmektedir. Güler vd. (2021)'in lisansüstü düzeyde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada da danışmanın ilgisizliği, yeterince zaman ayıramaması ve mesleki yetersizlik unsurları katılımcılar tarafından etik dışı davranış olarak nitelendirilmektedir. Bu noktada akademik danışmanlar öğrencilerine rehberlik etmeli, bunu da iyi bir şekilde yapabilmek için kendilerini

alanlarında geliştirmeli, günceli takip edebilmek adına kongre ve konferanslara katılmalı, yeni araştırma yöntemleri öğrenmeli ve nitelikli yayınlar yapmalıdır.

UTL ana bilim dalındaki katılımcıların yaşadıkları sorunlar incelendiğinde, bireysel sorunlar bazında yoğunluğun zamanı yönetmek ve planlamak açısından çeşitli sıkıntılar ile karşılaştığı görülmüştür. Elde edilen bulgular, zamana yönelik bu sorunun farklı ana bilim dallarında eğitim gören lisansüstü öğrencilerin yoğunluğunda da (Aktan, 2020; Arastaman vd., 2020; Aydın & Hayal, 2014; Başer vd., 2005; Can, 2023; Gömleksiz & Yıldırım, 2013; Özmen ve Güç, 2013; Turan, 2019) deneyimlendiğini göstermiştir. Mariano & Potane (2022)'nin on lisansüstü öğrenci üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada da, bir araştırma yürütmenin önündeki en büyük engelin zaman kısıtı olduğu ifade edilerek, öğrenciler için etkili zaman yönetiminin önemi vurgulanmıştır. Sınırlı bir süre dahilinde dersleri geçmek, akademik çalışmalara odaklanmak ve beraberinde iş yaşamını yürütmek öğrencilerde ayrıca strese ve iş yüküne neden olmuştur. Rooij vd. (2021) çalışmasında yüksek iş yükü sonucunda doktora öğrencilerinin eğitimlerini bırakmayı daha sık düşündüklerini ve okullarını zamanında bitirmek için daha az tatmin olduklarını ortaya koymuştur. Bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin zamanlarını iyi yönetebilmeleri adına öğrencilere zaman ve stres yönetimi ile ilgili seminerler verilebilir.

UTL ana bilim dalında alana yönelik sorunlar bazında birincil veriler ile çalışan öğrenciler sahadan veri toplamanın meşakkatli olması ve işletmelerin veri paylaşımı konusunda gizliliğe önem vermesi sebebiyle, verilere ulaşmak açısından zorluklar yaşamıştır. Bu bulgu verilere ulaşma zorluğu bakımından Aktan (2020), Arastaman vd. (2020), Katılmış vd. (2013) ve Turan (2019)'ın çalışmaları ile de örtüşmektedir. Bu noktada sektör bazında yapılacak sözleşmeler sayesinde akademi-sektör işbirliği doğrultusunda sektörde çalışan işletmelere daha kolay ulaşım sağlanıp veri toplanabilir. Bunun yanında üniversitelerin pandemiden dolayı eğitimlerini yüz yüze eğitim şekline, online eğitime taşıma sürecinde öğrenciler adaptasyon, ders veriminin düşmesi ve ders saatlerinin esnek oluşundan kaynaklı devam sağlayamama gibi çeşitli problemlerle yüz yüze gelmiştir. Ayrıca, lisansüstü öğrenimini yerleşik oldukları ilden farklı bir yerde gerçekleştiren öğrenciler de ulaşım sıkıntısı ile karşılaşmıştır. Katlandıkları ulaşım maliyetinin yanında, iş yerinden izin almada sıkıntı gibi durumlar da söz konusu olmuştur. Nitekim Çepni vd. (2018)'in çalışmasında da öğrencilerin öğrenim gördükleri yer ile ikamet ettikleri şehir arasında katlandıkları ulaşım sıkıntılarının önemli zorluklara neden olduğuna dikkat çekilmiştir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda, katılımcıların UTL ana bilim dalında lisansüstü eğitimi iyileştirmeye yönelik verdikleri öneriler incelendiğinde, öğrencilerin yoğunluğu Lojistiğin operasyonel bir alan olması sebebiyle terimsel

manada anlatılanların uygulamada da bilinirliğini sağlamak için uygulamaya yönelik derslerin eklenmesi gerektiğini tavsiye etmiştir. Araştırmada bu noktada lojistik eğitimine ilişkin hem uygulama kısmında, hem de akademi ve özel sektörün birbiri ile bütünleşik hale getirilmesinde bir eksiklik olduğu anlaşılmıştır. Nitekim bunu gidermek için de üniversite ve özel sektör arasında iş birliğinin artırılması ve çeşitli seminerler, kongreler ve ziyaretler düzenlenmesi faydalı olacaktır. Akademik personel ile ilgili tavsiyeler hususunda katılımcıların bir kısmı akademik personellerin eğitim kökenlerinin lojistik olması veya bu mümkün değilse en azından yayınlarının bir kısmını bu alana yönelik gerçekleştirmiş olmasını önermiştir. Bunun yanında UTL lisansüstü eğitiminde bilimsel araştırma yöntemleri ve lojistik alanına dair ders içeriklerinin de zenginleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu manada üniversiteler ve özel sektör arasında iş birliğini artırmaya yönelik faaliyetler gerçekleştirilebilir. UTL yeni bir bölüm olduğu için bölüm öğretim elemanlarının çoğunun doktora dereceleri farklı ana bilim dallarındadır ancak UTL doktora programının yaygınlaşmasıyla bölüme yeni alınacak öğretim elemanlarının UTL doktora programı mezunu olmasına önem verilebilir.

Araştırma çeşitli kısıtlara sahiptir. İlk olarak bu araştırma örneklem grubu ile sınırlı kalmakta ve evrene ilişkin genellemeler yapılamamaktadır. Yine de araştırmanın Uluslararası Ticaret ve Lojistik eğitiminde geliştirilmesi gerekenleri açıklaması bakımından rehber nitelikte olacağı ve farkındalık yaratacağı düşünülmektedir. İkinci olarak katılımcılar 14 farklı üniversitede lisansüstü öğrenim gören ve farklı şehirlerde ikamet eden kişiler olduğundan, bir zorunluluk dahilinde telefonla veri toplama biçimi benimsenmiştir. Son olarak araştırma sadece Uluslararası Ticaret ve Lojistik lisansüstü öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Gelecekteki çalışmalarda, farklı ana bilim dallarında yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerin lisansüstü eğitim süreçlerini ve karşılaştıkları sorunları belirlemeye ilişkin araştırmalar yapılabileceği gibi Lojistik veya Uluslararası Ticaret ile ilgili olan ana bilim dalları da çalışma kapsamına alınabilir. Hatta çeşitli ana bilim dalları arasında karşılaştırma da yapılabilir. Yapılacak görüşmeler de yüz yüze gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Aktan, O. (2020). Öğretmenlerin kariyer gelişimi açısından lisansüstü eğitimin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(3), 596-607.
- Alabaş, R., Kamer, S. T., & Polat, Ü. (2012). Öğretmenlerin kariyer gelişimlerinde lisansüstü eğitim: tercih sebepleri ve süreçte karşılaştıkları sorunlar. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 89-107.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri- SPSS uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık.
- ALU. (2022). *Army Logistics University*. Erişim adresi <https://alu.army.mil> (5 Haziran 2022).

- Appel, M. L., & Dahlgren, L. G. (2003). Swedish doctoral students' experiences on their journey towards a phd: obstacles and opportunities inside and outside the academic building. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 47(1), 89–110.
- Arastaman, G., Uslu, O., Arslan, S. Y. ve Gülsoy Kerimoğlu, P. N. (2020). Eğitim yönetimi alanında doktora öğrencisi olmak: lisansüstü öğrencilerin bakış açısından fenomenolojik bir inceleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - ENAD*, 8(4), 1323–1346.
- Arısoy, E. (2021). *Lisansüstü eğitimde danışman danışan ilişkilerinin niteliği ile araştırma kaygısı arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Aslan, M. & Sağlam, M. (2017). Eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması dersinin öğretim elemanlarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Karabulma Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 335–351.
- Aydemir, S., & Çam, Ş. S. (2015). Lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimi almaya ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(4), 4–16.
- Aydın, E., & Hayal, M. A. (2014). *Lisansüstü eğitime devam eden öğretmenlerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri*. III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı, 74–79.
- Baş, G. (2013). Öğretmenlerin lisansüstü eğitimden beklentileri: nitel bir araştırma (Niğde ili örneği). *Yükseköğretim Dergisi*, 3(2), 61–69.
- Başer, N., Narlı, S., & Günhan, B. (2005). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 129–135.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23–28.
- Bedlek, P. (2022). *Uluslararası ticaret ve lojistik ile uluslararası ticaret ve lojistik yönetimi ana bilim dallarında yazılan tezlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Tarsus Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mersin.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, B. (2023). Türk akademisinde lisansüstü süreçlerde yaşanan sorunlara bir çözüm önerisi olarak akademik koçluk. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 60–77.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry research design: choosing among five approaches*. CA: Sage.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33–41.
- Çepni, O., Kılınç, A. Ç., & Kılcan, B. (2018). Problems experienced in postgraduate education and solutions : a qualitative study on graduate students' views. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(1), 1–16.
- Çiftçi, Ö., & Bulut, K. (2018). Lisansüstü eğitim programlarındaki sorunlar: nitelik açısından bir değerlendirme. *Lisansüstü Eğitim Forumu*.
- Daud, D. (2012). Logistics educational needs of malaysia: a conceptual study. *Academic Research International*, 3(3), 336–344.
- Demirdelen Alrawadieh, D., & Yazıt, H. (2021). Doktora deneyiminin öğrenciler ve akademisyenler açısından değerlendirilmesi. *Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(46).
- Erkan, B. (2014). Türkiye'de lojistik sektörü ve rekabet gücü. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*, 1(1), 44–65.
- Erturgut, R. (2016). *Lojistik ve tedarik zinciri yönetimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Fontana, A. ve Frey, J. (1994). *Interviewing: the art of science*. In N. Denzin, ve Y. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 361-376). Thousand Oaks, CA: Sage Publication, Inc.
- Glaser, B. G. and Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory strategies for qualitative research*. Aldine Publishing Company, Chicago.
- Gömlüksiz, M. N., & Yıldırım, F. (2013). *Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri*. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 68–74.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B., & Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güler, D., Güler, Y., & Tuncel, S. (2021). Lisansüstü eğitimde öğrencilerin danışmanı ile olan ilişkilerinde yaşadıkları etik dışı davranışlar. *Eğitim ve Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 21–30.
- Gürhan Öztürk, F., & Dinç, H. (2016). Lisansustu eğitim alan muzik öğretmenlerinin eğitimleri sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *İdil Journal of Art and Language*, 5(21), 505–520.
- Güven, İ., & Tunç, B. (2007). Lisansüstü öğretim öğrencilerinin akademik sorunları (Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 35(173), 157–172.
- İrmak, E., & Pelit, İ. (2020). Türkiye'de lojistik sektörünün değerlendirilmesi (2000-2018). *Turkish Studies Economy*, 15(3), 1397–1415.
- İpek Akbulut, H., Şahin, Ç. ve Çepni, S. (2013). Doktora tez sürecinde karşılaşılan problemlerin belirlenmesi eğitim fakültesi örneği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 50–69.
- Kahraman, Ü., & Tok, T. N. (2016). Eğitim yönetimi denetimi planlaması ve ekonomisi lisansüstü öğrencilerinin aldıkları eğitim hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 147–164.
- Karabacak, K. (2013). Lisansüstü bilimsel araştırma teknikleri (bat) dersinin uzaktan eğitimi'ne ilişkin uzaktan öğretim öğrencilerin görüşleri. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 75–84.
- Karadağ, E., Danişman, Ş., Dulay, S., Öztekin Bayır, Ö., & Tekel, E. (2018). Eğitim fakültesi araştırma görevlilerinin zorlu akademik yolculukları: Doktora tez süreci. *Yükseköğretim Dergisi*, 8(1), 103–112.
- Karagöz, Y. (2021). *SPSS AMOS META uygulamalı nitel-nicel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayım etiği*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karaman, S., & Bakırcı, F. (2010). Türkiye'de lisansüstü eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 94–114.
- Katılmış, A., Çelik, H., & Kop, Y. (2013). Türkiye'de yüksek lisans öğreniminde yaşanan sorunlar: sosyal bilgiler öğretmenliği örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(1), 108–122.
- Keskin, H., & Çavuşoğlu, D. (2012). Lojistik meslek yüksekokullarının türkiye'nin lojistik eğitim sorununun çözümüne katkısının tespiti ve olası çözüm önerileri. *Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi Bildiriler Kitabı*, 509–518.
- Koşar, D., Er, E., & Kılınç, A. Ç. (2020). Öğretmenlerin lisansüstü öğrenim görme nedenleri: nitel bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 370–392.
- KLÜ. (2022). *Kubne Logistics University*. Erişim adresi <https://www.the-klu.org/> (5 Haziran 2022).
- Kurtoglu Erden, M. & Seferoğlu, S. S. (2021). Lisansüstü düzeyde eğitime ilişkin öğrenci değerlendirmeleri: bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü lisansüstü öğrencileri örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 939-958.

- Küçüksoğak, B. T. (2006). *Dünya'da ve Türkiye'de lojistik eğitimi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Lubbe, S., Worrall, L., & Klopper, R. (2005). Challenges in postgraduate research: how doctorates come off the rails. *Alternation*, 12(1a), 241–262.
- Mariano, L. J. B., & Potane, J. D. (2022). Benefits and difficulties of postgraduate student-researchers: a qualitative inquiry. *International Journal of Social Sciences and Humanities Invention*, 9(03), 6852–6861.
- MBS. (2023). *T.C. Mevzuat Bilgi Sistemi*. Erişim adresi <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (6 Nisan 2023).
- Nas, S., Peyman, D., & Arat, Ö. G. (2016). Bireylerin yüksek lisans yapma nedenleri üzerine bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(4), 571–599.
- OECD. (2002). Transport logistics shared solutions to common challenges: shared solutions to common challenges.
- Oluk, S., & Çolak, F. (2005). Milli eğitim bakanlığına bağlı okullarda öğretmen olarak çalışan lisansüstü öğrencilerinin karşılaştıkları bazı sorunlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 141–144.
- Özen, F., & Altunbay, M. (2021). Öğrencilerin lisansüstü eğitimden beklentileri ile ders ve danışman seçme süreçlerini etkileyen etmenler: bir şehir üniversitesi örneği. *Yükseköğretim Dergisi*, 11(1), 97–110.
- Özkan, R. (2018). *Lojistik eğitimi alan öğrencilerin staj algılarının işletme ile ilgili faktörler bağlamında incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Tarsus Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mersin.
- Özmen, Z. M., & Güç, F. A. (2013). Doktora eğitimi ile ilgili yaşanan zorluklar ve baş etme stratejileri: durum çalışması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 214–219.
- Pyhältö, K., Toom, A., Stubb, J., & Lonka, K. (2012). Challenges of becoming a scholar: a study of doctoral students' problems and well-being. *International Scholarly Research Network*, 1–12.
- Rooij, E. Van, Fokkens -Bruinsma, M., & Jansen, E. (2021). Factors that influence PhD candidates' success: the importance of PhD project characteristics. *Studies in Continuing Education*, 43(1), 48–67.
- Sayan, Y., & Aksu, H. (2005). Akademik personel olmadan lisansüstü eğitim yapan bireylerin karşılaştıkları sorunlar üzerine nitel çalışma: dokuz eylül üniversitesi-balıkesir üniversitesi durum belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 59–66.
- Seçkin, M., Aypay, A., & Apaydın, Ç. (2014). Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin akademik danışmanlık hakkındaki görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(1), 28–35.
- Sever, I., & Ersoy, A. (2017). Supervision and the PhD process: perspectives of research assistants. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 163–182.
- Şahin, E. (2018). *Türkiye'de lojistik eğitimi, lojistik eğitim standartları, mesleki yeterlilik ve bologna süreci, AB Üye Ülkeleri İle Türkiye Kıyaslaması*. Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şaşmaz Ören, F., & Karapınar, A. (2016). Öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algılarıyla lisansüstü eğitime yönelik tutumları ve bu değişkenler arasındaki ilişki. *Yükseköğretim Dergisi*, 6(3), 105–116.
- TCMS. (2022). T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. Erişim adresi <https://www.mevzuat.gov.tr/> (5 Haziran 2022).
- Teyfur, M., & Çakır, R. (2018). Lisansüstü eğitime devam eden öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar. *Journal of Turkish Studies*, 13(19), 1745–1764.
- Topal, M., Sağlam, H. İ., & Akgün, Ö. E. (2017). *Lisansüstü öğrencilerin ve öğretim elemanlarının gözünde lisansüstü eğitimde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri*. VIII. International Graduate Education Symposium Proceedings Book, 109–117.
- Turan, E. Z. (2019). *Yüksek lisans öğrencilerinin kariyer gelişimlerinde lisansüstü tercih sebepleri ve süreçte karşılaştıkları sorunlar*. EjerCongress Bildiri Kitabı, 1236–1243.
- Tutar, H., Altunöz, M., & Güler, S. (2021). An analysis of phd students' views on the competencies of their supervisors. *Yükseköğretim Dergisi*, 11(2), 508–520.
- Ulusoy, B., & Güçlü, N. (2020). Sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 368–386.
- U.S. News. (2022). U.S. News & World Report. Erişim adresi <https://www.usnews.com/bestcolleges/rankings/business-supply-chain-managementlogistics> (5 Haziran 2022).
- Van Hoek, R. I. (2001). Logistics education achieving market and research driven skill development. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 31(7/8), 505–519.
- Yazıt, H., & Demi rdelen Alrawdiah, D. (2021). Doktora düzeyinde turizm öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma. *Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1–9.
- Yetkiner, A., & İnce, M. (2016). Views of students regarding problems encountered in postgraduate education: a phenomenological research. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(3), 373–383.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- YÖK. (2022). *Yükseköğretim Kurulu Atlas*. Erişim adresi <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10824> (5 Haziran 2022).
- YÖK. (2023). *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*. Erişim adresi <https://istatistik.yok.gov.tr/> (18 Nisan 2023).
- Zulfar, A., Hussain, B., UzmaShahzadi, & KhalidaIlyas. (2021). Me and my research: exploring the academic and social challenges of researchers at higher education. *Multicultural Education*, 7(6), 364–374.
- Whitaker, H. L. (2021). *Barriers to completing degrees for UAF Ph.D. students*. University of Alaska Fairbanks.

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 Unported (CC BY-NC-ND 4.0) Lisansı standartlarında; kaynak olarak gösterilmesi koşuluyla, ticari kullanım amacı ve içerik değişikliği dışında kalan tüm kullanım (çevrimiçi bağlantı verme, kopyalama, baskı alma, herhangi bir fiziksel ortamda çoğaltma ve dağıtma vb.) haklarıyla açık erişim olarak yayımlanmaktadır. / This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 Unported (CC BY-NC-ND 4.0) License, which permits non-commercial reuse, distribution and reproduction in any medium, without any changing, provided the original work is properly cited.

Yayıncı Notu: Yayıncı kuruluş olarak Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) bu makalede ortaya konan görüşlere katılmak zorunda değildir; olası ticari ürün, marka ya da kuruluşlarla ilgili ifadelerin içerikte bulunması yayıncının onayladığı ve güvene verdiği anlamına gelmez. Yayıncının bilimsel ve yasal sorumlulukları yazar(lar)ına aittir. TÜBA, yayımlanan haritalar ve yazarların kurumsal bağlantıları ile ilgili yargı yetkisine ilişkin iddialar konusunda tarafsızdır. / *Publisher's Note: The content of this publication does not necessarily reflect the views or policies of the publisher, nor does any mention of trade names, commercial products, or organizations imply endorsement by Turkish Academy of Sciences (TÜBA). Scientific and legal responsibilities of published manuscript belong to their author(s). TÜBA remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.*

